

ELŐFIZETÉSEK

ELŐFIZETÉS:
Egy évre 24 korona,
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKI:
Egy évre 26 korona,
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
Egy sorra 20 fillér,
Hosszabb hirdetésre külön díjat.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

ELŐFIZETÉSEK

Aradi és csanádi egykori
vasutak palotájában,
TELEFON-SZÁM 97.

KIADÓHIVATALA

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut. 22. sz.
T. 1915. márc. 3.

Arad, 1915

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF.

Szerda március 3.

Orosztulerővel szemben is tartjuk pozícióinkat

Budapest. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Kárpátokban nyugati szaháson oroszok számos ellentámadását visszautasítottuk és megelőző harcokban saját csapataink által kiküzdött állásokat és magaslatokat megtartottuk.

Dnyesztertől délre harcok tartanak. Tegnap is véresen visszaverők ellenség támadásait és elfoglalt területet számra nézve gyakran tulerős ellenséggel szemben megtartottuk.

Lengyelországban és Nyugat-Galiciában csak tűzérési harc volt.

Bukovinában nyugalom van.

Déli hadszíntéren helyzet változatlan. — Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. — (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Sikertelenek az oroszok előtörései.

BERLIN. (Hivatalos.) Nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Champagneban a franciák ismételt újabb nagy erővel ellentünk intézett támadásai, többnyire már tüzelésünkben az ellenség nagy veszteségei mellett összeomlottak. Egyes helyeken kifejtődött közelharcokban mindenütt győztünk. Állásainkat erősen tartjuk.

Az argonnei erdőségeken több árkot elfoglaltunk, nyolcvan foglyot ejtettünk és öt aknavetőt zsákmányoltunk.

Vauguois ellen intézett támadásokat véresen visszavertük.

Vogezekben legutóbbi napokban kivívott előnyöket, heves ellentámadások ellenére is megtartottuk.

A franciáknak tegnap este Collestől északraire ellentünk intézett támadásai rájuk nézve különösen veszteségteljesek voltak.

Keleti hadszíntér:

Oroszoknak augustowi erdtől délkeletre és délre ellentünk intézett összes előtörései sikertelenek voltak. Lomzától északraire és Plecktól keletre ellentünk intézett ejjei támadásaikat visszavertük. Legjobb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Kudarcot vallott a szövetségesek flottatámadása.

Konstantinápoly. (Hivatalos.) A főhadiszállás közli: Az ellenséges flotta ma lassu tüzelést folytatott Seddil-Bahr erődei ellen. Az ellenség kísérletei, hogy egyes pontokon felderítő csapatszíjakat szállítson partra, megghiusultak. Végül öt ellenséges páncélos, amely eredménytelen tüzelést folytatott más ütegeink ellen, a mi ütegeink által leadott hét lövestől találva kénytelen volt visszavonulni.

Hadisegély és munkabér.

Arad, március 2.

Pártatlan aláírással kaptuk az alábbi sorokat, amelyet, a benne felvetett, mindenesetre új gondolat érdekességénél fogva a lap élén adunk közre.

Föltétlenül dicséretes álláspontja a kormánynak, hogy a hadisegély a kenyélésnek és a könnyű életmódnak ne legyen a forrása. Az államnak kötelessége, hogy a hadbavonult családok keresetét, ott, ahol ez a megélhetésnek egyedüli alapja volt, a lehető mértékig pótolja. Az viszont az itthon maradottaknak, a harcban nem vonultaknak, a munkabíró családtagoknak elemi kötelessége, hogy a maguk munkájával a háromezón levők munkáját is pótolják. Magasabb rendű szükség ez különösen a mezőgazdaság munkálatainál, ahol a munkaerő hiánya nemcsak a földbirtokos keresetét csökkentené, hanem az ország kelő élelmezésének lehetne óriási veszedelemet jelentő akadálya.

Ugy hirdlik, hogy azoktól, a kik a szántás-vetésnél, az aratásnál nem akarnak munkába állani, megfogják vonni a hadisegélyt. Az ország sok vidékén laknak kis igényű emberek, a kik azon túl, a mi nekik a legegyszerűbb élelmezésre, a jelentéktelen ruházkodásra kell, sohase óhajtanak többet keresni. A hol pedig ez a hadisegélyből kitélik, könnyen hajlanak az olyan gondolkodásra: minek ezenfelül még dolgozni is?

Az ilyen gondolkodást tehát helyes is, szükséges is megtorolni és jobb irányba terelni azzal, hogy a dologtalanoktól elveszik az államsegélyt. Hogy azonban az államnak ez az okos intézkedése minden tekintetben igazságos is legyen, úgy érzem, még valamire van szükség.

Erre a kormány más intézkedéssel meritem az impulzust. A ke-

reskedelmi miniszter nemrég igen erélyes rendelettel hívta fel a hadisereket és hasonló cikkeket gyártó ipartelepek tulajdonosait, hogy a munkásaik megfelelő, tisztességes napibérét adják meg. Ezeknek az ipartelepeknek munkásai bizonyos tekintetben szintén a hadijog alapján dolgoznak és helyüket nem hagyhatják el, még akkor se, ha fizetésükkel, vagy a bánásmóddal nem lennének megelégedve. A kereskedelmi miniszter gondoskodni kívánt arról, hogy a különben gazdag jövedelmeket szerző gyárak a helyzetet ki ne használhassák és a munkásra neheztelt, a hadviselés érdekei által indokolt kényszer ne legyen alapja a munkás megrövidítésének.

Hasonló intézkedést nem találunk fölöslegesnek a mezőgazdasági munkáknál. A hadbavonultak családtagjai legyenek kötelesek a mezőgazdaságban munkát vállalni, — de a gazda, a kinek legközvetlenebb érdekét szolgálja ez, legyen köteles megfelelő, a kormány által megállapított napszámberéket, komenciót, ellátást stb. megadni. Ne feledjük el, hogy a gazdák olyan árak mellett értékesítették gabonáikat, a minőkre sohase gondolhattak, és hogy az új termésnek, (még azon, valamennyiünk által remélt esetben, ha az aratásig, vagy a cséplésig a háboru véget érne) hasonló, vagy megközelítő árai lesznek. A mikor tehát a gazda ezeket a jobb árakat megkapja, a mikor az állam, igen helyesen, a maga eszközeivel oda hat, hogy a gazdák részére a szükséges munkaerőt biztosítsa, — akkor megkivánható, hogy a föld nagyobb hozamának egy része a gazdasági munkabérekben is érvényesüljön.

Ez nemcsak a mezőgazdaságnál

foglalkoztatottak érdeke, hanem más körökre kiterjedő közérdek. Bizonyításra nem szorul, hogy a munkáskereset, a napszámber kerül leginkább a közforgalomba. A buzárt, a tengeriért kapott nagy összegek gyakran elrejtődnek a ladafiába, ha egy részük a takarékokba kerül, a mai körülmények között azok az összegek se kerülnek erősen kihelyezésre. A napi és heti kereset azonban a takarékos népeknél is a szükségletek és igények kielégítésére kerül, s minél több telik erre, annál több jut az iparnak és a kereskedelemnek, amelynek túlnyomó része erre bizony meg lehetőszen rá van utalva. És ez leginkább járulna hozzá, hogy még hosszú háboru idején se álljon be esőkenés az ország gazdasági állapotában és egyetlen foglalkozási ágat se érjen krízis utól.

Talán nem kerülnek ki ezek az igénytelen sorok a legilletékesebb körök figyelmét és talán méltányolják azok igazságát és jelentőségét. Igaz, a munkabérek hatósági megállapítása olyan intézkedés volna, aminőt eddig nem tudtunk elképzelni és amely ellen sok érvet lehetett volna felhozni. Mihelyt azonban a maximális termény árak megállapításában az állam kivételes joggal élt, ugyanezt, a háboru idejére, megteheti a minimális munkabérekre nézve is.

Fegyenceket küldtek az oroszok a harctérre.

— A rendőrség fogdosta össze az „önkenteseket.” —

Távirati tudósítás.

Stockholm, március 2.

Az Aftonbladet írja: Az orosz kormány az oka volt a szemében az, hogy néhány év óta Galiciában lengyel lövészes csapatok működtek, melyek most Ausztria-Magyarország engedelmével lengyel légiókként szervezkedtek meg, hogy az Oroszország elleni háborúban részt vegyenek. Oroszország politikai tüntetés-ként föl akarta mutatni saját lengyel légőit is, főként, hogy dokumentálja, hogy Oroszország megnyerte a maga számára Lengyelországot.

Egy Sznarszki nevezett egyén, aki az Oshraua szolgálatában állt, ezért már szeptemberben azt a megbízást kapta Nikolajevics Nikolaj nagyhercegtől, hogy lengyel önkéntesekből csapatot szervezzön. Csaknogy ez a kísérlet tökéletesen meggyőződött. Majdnem kizárólagosan volt fegyencek jelentkeztek. Körülbelül száz ilyen egyén Sznarszki vezénylete alatt harcra vonult. Amikor ezek legelőször rendszeres csapatokkal ütköztek össze, az egész bandát szétzúrták. Amikor az orosz rendőrség megállta, hogy micsoda népség ez, összefogdosták és visszavitték őket börtönbe.

Az orosz kormány még egy ilyen fajta kísérletet tett. Egy tökéletesen elszeg nyedett és egészen ism retlen földbirtokos, Gorozinszky Sznarszki utódait rendeltetett. De mindenigérkésése, melyet a lengyel ifjúságot magához akarva edesgetni, hiábaváó volt. Csak néhány esdett vedett ember követts és három havi verouvalás után csupán 200 egyént tudott csapítta toborítani. Amikor erre azt ajánlottak, hogy a „lengyel légiót” hivatalosan fel kell osztani, a nagyherceg ezt nem engedte meg.

Oroszországnak feltétlenül szüksége van a maga lengyel légiójára!

A nagyherceg most bizottságot szervezett Varsóban, mely hét tagból áll. Ezek közül hárman az oroszbarát lengyel párt tagjai voltak, hárman orosz katonatisztek, továbbá itt volt Gorozinszki, akit civilembert létező azonnal alezredessé nevezett ki a nagyherceg.

A lengyel sajtó ugyan egészen védtelen a rendőrséggel és a cenzurával szemben. De a bizottság beszédeiből mégis látszik, hogy annak a kísérletnek, hogy lengyel légiót alakítsanak, tökéletesen csődöt kell mondania.

Galiciában ellenben nagy lelkesedés között megalakult egy nagy nemzeti bizottság, melynek az volt a feladata, hogy Oroszország ellen lengyel légiókat szervezzön. A lengyelek nem hisznek már Oroszország ígéreteinek. Ennek legjobb bizonyítéka Oroszország kísérleteinek meggyűlöltése, hogy lengyel légiókat szervezzön.

Hamisított élelmiszerek Aradon.

(A vegyvizsgáló állomás múlt évi munkája. — Mivel hamisítják a fűszereket?)

Az Aradi Közlöny tudósítójáról.

Arad, március 2.

A vegyvizsgáló állomás ötnegyed évtől múltja nem jogosít fel arra, hogy részletes és végleges véleményt alkossunk belőle az Arad városi és aradmegyei piaci viszonyokról az élelmiszerek hamisított vagy kifogástalan voltát illetőleg, annival kevésbé, mivel az eddigi munka az állomás részéről a kezdet volt, a piac pedig — a háborus viszonyok következtében — időközben nagy változáson ment keresztül. Mindazon által nem lesz talán érdektelen néhány számmal megvilágítani az állomás 1914. évi működését abból a szempontból, hogy milyen az 1895. évi XLVI. t.-c. hatálya alá tartozó hamisításokat derített fel az állomás és hogy az itteni vizsgálatokból kifolyólag közegészségre ártalmasnak minősülő (1876. évi XIV. t.-c.) anyagokat mely számban utaltunk át az orvosi hivatalhoz illetékes egészségügyi véleményezés végett.

Tej és tejtermékek (tejfél, vaj, túró, sajt) megvizsgálásra kerültek 566 esetben és ebből 378 mintát a vegyvizsgáló-állomás mint hamisított kifogásolt és negyven mintát a közegészségre ártalmasnak talált. Zsír és olaj 20 minta került vegyi vizsgálat alá. 12 esetben hamisítást konstataáltak. Lászt, kenyér, tészta és sütemény 92 esetben volt vegyvizsgálattárgya és pedig 44 alkalommal hamisítottnak, háromszor közegészségre ártalmasnak találtak a mintát. Paprikamintát kieneszer vizsgáltak meg és közülük négy minta hamisítottnak bizonyult. Malinaszörpöt tizenkét különböző esetben vizsgált az állomás és 11 esetben a közegészségre ártalmas anyagot állapított meg. Kolbászaru 8 megvizsgált eset közül hatszer volt közegészségre ártalmas. Fűszerek, kávé, tea 31 megvizsgált mintájából 25 alkalommal bizonyult be a közegészségre ártalmas volt az anyagnak. Végül szikviz és syphontejalkatresz vizsgálatánál harmincegy esetből 21 mintát kifogásolt az állomás mint közegészségre ártalmasnak.

Összesen tehát 772 ily irányban vizsgált mintából 545, azaz 70,5 százalék esett kifogás alá, mint hamisított, vagy közegészségre ártalmas, míg ezzel szemben csak 227 minta, azaz 29,4 százalék volt kifogástalan összetételű.

A mi a hamisítás technikáját, többé kevésbé körönfönt voltát illeti, konstataható, hogy a legtöbb hamisítvány nagyon primitív, aránylag könnyen felismerhető. Leggyakrabban találkozunk a tej-vízzel való hígításával és a lefőléssel; fűszerekkel, melyek rizzs héjjal, érdült tökmaggal, mogvorohéjjal, olajfogó-maggal, szennel vannak hamisítva és homokos, földes anyaggal nehezítve; festett szörpökkel; néha festett és gyakran sok liszttel (vagy burgenyával) készült kolbászfelékkal; zománcosított pörköltkávával; vajnak árult, de margarinnal készült süteményekkel, oliva, vagy „aixi”-olajént forgalomba hozott más eredetű élelmiszerekkel.

Meg kell jegyezni, hogy a fenti kifogásolt minták egy kisebb része voltaképen nem is hamisítvány, hanem, hogy több esetben azért kellett a forgalombahozók ellen eljárni, mert előírt megjelöléseket nem alkalmaztak, vagy mert még nem felelő, az áru minőségét illetőleg tévedésbe ejő módon hozták azt forgalomba.

A fentiekon kívül vizsgált az állomás ivó és káznvi et 12, bort 24, festéket 3, talajt 3, konzervet 4, mézet 6, fánaket 3, kőszentet 4, gépolajat 5, takarmányt 5, műtrágyát 9, különféle egyéb anyagot pedig 25 esetben, úgy, hogy végeredményben 885 mintán 3760 vizsgálatot végzett.

Érdekelt talán annak a feljegyzése is, hogy beküldők szeint osztályozva a mintákat, kiténik, hogy polgári hatóságok önként beküldtek 260 mintát, az állomás kiküldöttjének kiszállásai köpésán 530 mintát, katonai hatóságok 38 esetben fordultak az állomáshoz, míg magánosok és vállalatok 57 mintát vizsgáltattak.

A háborus idők kifejezésére jutottak az állomás működésében is. Míg az 1914. év első felében 611 mintát vett munkába, a második felében ez a szám csak 274-et tett. Ennek oka egyrészt a hadimotrend, a közigazgatási hatóságok nagy elfoglaltsága és a megcsappant személyzeti létszáma, másrészt az, hogy az állomás vegyész az állomásvezető katonai szolgálata idejében egyedül lévén, nem hagyhatta el a hivatalt s így a körzetben: Aradmegyeben, nem végezhetünk kiszállásokat. De Arad városában is a viszonyokhoz kellett alkalmazkodnunk az állomás tevékenységét illetőleg, mert a rendőrtisztviselők egy része katonai szolgálatot teljesít a hadvönult rendőreléénység száma is csak lassan pótolható új emberekkel.

A háboru befejezése majd a régi rendbe fogja terelni az élelmiszerellenőrzésnek ezt az ágát is, bár várható, hogy a rázkódtatás hullámai csak lassan fognak elsimulni itt is, mint minden téren. S talán addigra létre jön egy jobb, tökéletesebb, az összes élelmiszerek és élvezeti cikkek ellenőrzését felelő élelmiszer-törvény, mely a vegyvizsgáló állomások működési és hatáskörét kiterjesztve, még hathatósabbon fogja megakadályozni lelketlen emberek üzleimét, kik részint hamisításokkal károsítják, részint egyszégségben megtámadják azt a vásárló közönséget, melynek fillérei és koronái meguknak megélhetést, jóletet sőt bőséget teremtenek.

Meszlényi Emil dr.

AZ ARADI KOZLONY telitonszámái:

szerveztőség (éjjel-nappal)	— 337
szerveztőség csak éjjel használható	
melikállomás	— — — — — 151
kladonivatal és hirdetés osztály	— — — — — 151
nyomda	— — — — — 151

Az aradi takarékbetétek és a háború.

— Három millióval csökkent a betétek összege 1914-ben? — Meglepő adatok az aradi közönségről. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 2

Amikor a múlt év július 29-én megüzentük a háborút az arcátlan Szerbiának, talán minden szegény embernek az járt az eszébe, hogy „milyen rossz lehet most a gazdagoknak.”

— Most az a boldog ember, akinek semmije sincs — mondták a cinikusok és nem eléggé jól palástolt kárörömmel gondoltak arra, hogy a vagyon ma már semmit se ér. Azok, akik folyton a más dolgaival törődnek, napokig így szölgötték meg egymást az utcán és a kávéházban:

— Milyen jó, hogy most nem vagyok bankgazdát.

— Milyen jó, hogy nincs két millió korona betétem.

Ezt a párbeszédet csupán a háború kitörésekor tapasztalható hangulat jellemzésére közöljük. A legtöbb ember ugyanis azt hitte akkor, hogy akinek valamije van, siet azt „megmenteni” és a legelső dolga lesz a takarékbetétjét kivenni a pénztárból. Akiknek megtakarított pénzük, vagy betétek alakjában jelentékeny vagyonuk volt, azok szerencsére nem így gondolkodtak. Azok a számok, amelyeket alább közlünk, súlyos bizonyítékai az aradi közönség nyugodtságának, felvilágosult gondolkodásának, az ország és a pénztárak vezetőiben való bizalmának és annak, hogy nem engedi magát se megijeszteni, se megtéveszteni. Az itt olvasható adatok azt dokumentálják, hogy az aradi pénztárak betétálladéka még annyi esőkettenést se mutat az 1914. esztendőben, amennyi összeget a betétek a hadikölcsönre jegyezték. Az intézetek betétállományában volt ugyan hullámlás, épp úgy, mint minden esztendőben. Voltak, akik kivették betétjeiket, azonban az összegek majdnem hiány nélkül visszavándoroltak a bankokhoz. Amennyire a rendelkezésünkre álló adatokból — a pénztáratigazgatóságok évi jelentéseiből — megállapítható, az aradi összes intézeteknél elhelyezett betétek összege 1914. január 1-én kilencvenmillió ötszázhuszonháromezer korona, 1914. december 31-én pedig nyolcvanhétfélmillió ötszázötvenegyezer korona volt, a csökkenés tehát összesen hárommillió korona, amit a hadikölcsönjegyzés sokszorosan túlhalad. Az apadás összege nagyjában megegyezik a hadikölcsön jegyzések számarányával.

Alább következnek az egyes intézeteknek a takarékbetétekre vonatkozó számszerű kimutatásai:

Az Aradi Első Takarékpénztárnak 1914. január elsején a betétálladéka volt tizenhétmillió kilencszázhuszonkilencezer korona; új betéteket elhelyeztek tízmillió kilencszázhatvannegyezer korona értékben; kivettek tizenhárommillió kilencvenegyezer koronát és 1914. december 31-én a betétállomány tizenötmillió nyolcszázegyezer korona volt, ami majdnem hárommillió koronányi apadást mutat. Azonban, ha figyelembe vesszük, hogy az intézetnél negyvmillió hatszázegyezer koronát jegyezték a hadikölcsönre, akkor érthetőnek találjuk az apadást, mert a hadikölcsönt jórészt a betétekből fedezték.

Az Arad-Csánádi Gazdasági Takarékpénztár betétálladéka 1914. január elsején huszonkétmillió háromszázhatvanegyezer korona volt. Új betéteket huszonkétmillió kilencszáz-

kilencvenötezer korona erejéig helyeztek el; kivettek huszonhárommillió kétszáznegyvenezer koronát és így az év utolsó napján huszonegy millió hatszázhatvanegyezer korona volt az álladéka. Az intézetnél hárommillió százezer koronát jegyezték, tehát többet, mint amennyi betétesökkenés volt.

Az Aradmegyei Takarékpénztárban a betétálladék volt január elsején tizenhétmillió négyszázharminckilencezer korona; elhelyeztek új betéteket tizenegymillió kilencszázötvennyolcezer koronát; kivettek a pénztárból tizenegymillió kilencszázhatvannegyezer koronát, az év végén tehát az álladék tizenhétmillió négyszázötvenkilencezer korona volt. Hadikölcsönre negyvmillió hatszázhatvanegyezer koronát jegyezték, amelyből kétfélmillió ötszázötvenezer korona a betéteket terheli.

A Polgári Takarékpénztárnál január elsején nyolcmillió százhuszonnegyezer korona volt a betétállomány; az új betétek összege tizenkétmillió kilencszázharminckilencezer korona; kivettek tizenhárommillió koronát és az év utolsó napján volt hétélmillió kilencszáznegyvennyolcezer korona a betét. A hadikölcsönre egymillió háromszázhatvanegyezer koronát jegyezték, tehát a betétapadást ez indokolja.

Az Aradi Ipar- és Népbank-nál január elsején hétélmillió négyszázötvenkilencezer korona volt a betét; az új betétek összege huszonkétmillió hetvenegyezer korona; kivettek huszonkétmillió négyszázhuszonháromezer koronát és az álladék az év végén maradt: hétélmillió százhatvanegyezer az apadás, tehát alig háromszázegyezer korona. Ezzel szemben egymillió százharminckilencezer koronát jegyezték a hadikölcsönre.

A Viktória 1914. január elsejei betétálladéka volt tizenhárommillió ötszázhatvenegyezer korona; új betétek összege hétélmillió kétszázötvenegyezer korona; kivettek hatmillió hatszáznyolcvannegyezer koronát; az év végén az álladék tizenegymillió korona volt, tehát a növekedés négyszázhuszonötezer korona. A betétekből nyolcszázhatvenegyezer koronát jegyezték a hadikölcsönre.

Az Aradi Központi Takarékpénztár év eleji betétállománya egymillió ötszázhatvenötezer korona volt; új betétek összege nyolcszáznegyvenegyezer korona; kivettek nyolcszázhatvanháromezer koronát, az év végén a betétek összege egymillió ötszázötvenkilencezer korona volt; az apadás tehát néhány ezer korona. Hadikölcsönt jegyezték az intézetnél kétszáznyolcvanezer koronát.

Az Aradi Közgazdasági Bank 1914. év eleji betétállománya volt nyolcszázharminckilencezer korona, az új betétek összege kilencszázötvenegyezer korona; kivettek kilencszázhatvanegyezer koronát, az évvégi állomány hatszáznyolcvankilencezer korona. A jelentéktelen csökkenéssel szemben hadikölcsönjegyzés volt kétszázötezer korona.

Az Aradi Általános Takarékpénztár betétállománya volt az év elején hatszázkilencezer korona; az év végén álladéka hatszázötvenkilencezer koronára szaporodott, tehát betétösszege százötvenezer koronával emelkedett. A hadikölcsönjegyzés mintegy százezer korona.

Az Aradi Kereskedelmi Bank-nak január elsején hatszázhuszezer korona volt a betétálladéka; új betétekből: egymillió kétszázhar-

minőegyezer korona; kivettek egymillió kétszáznegyvennyolcezer koronát, az év végi állomány hatszázhatvanegyezer korona; apadás tizenegyezer korona. A hadikölcsönjegyzés kétszázhatvannegyezer korona. (b. l.)

Munkakerülőknem adnak államsegélyt.

(A kormány intézkedései a mező munkák biztosítására.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 2.

Közeledik a tavasz, a mezőgazdasági munkálkodás megkezdésének az ideje. Talán korábban köszönt be, mint máskor, de bizonyosan sokkal fontosabb feladatokat hoz magával, mint rendesen. A világháború pusztításait gazdasági téren fokozottabb termeléssel kell ellensúlyozni és a több munkára kevesebb eső áll rendelkezésre, mert hiszen a munkások juttatása fegyvert forgat a haza védelmében.

Ebből az következik, hogy az itthonmaradt lakosoknak a legnagyobb buzgalommal kell hozzájárulni a föld megműveléséhez, minden irányban való gazdasági tevékenységhez. Ez ha már ezt minden épkezláb polgártól megkövetelhető, különös mértékben követelheti meg azokat, akik állami segélyben részesülnek azon a címen, hogy családfenntartójuk hadbavonult. A törvény tudvalevően bőkezűen gondoskodik az ilyenekről, sőt nem ritka eset, hogy a hadbavonultak itthonmaradt családtagja az állami gondoskodás folytán kedvezőbb anyagi helyzetben van, mint volt azelőtt.

Amde a törvénynek egyáltalában nem eszébe előmozdítani a munkakerülést, dologtalan életmódot. Éppen ezért a törvény gondoskodik is róla, — az 1914. évi XLV. törvények — hogy a hatósági segélyt elveszti a hadbavonultak olyan családtagja, kirel megállapítható, hogy megélhetését megfelelő munka vállalásával biztosíthatná.

Ugy tudjuk, hogy a kormány a tavaszi munkaidő közeledtevel rendeletileg hívja fel a főispánok figyelmét erre a törvényes intézkedésre. A rendelet, valamint a törvény, nem azt akarja elérni, hogy az élvezeti közsegélyt egészen vagy részben elveszítsék azok, akik készségesen állanak munkába; az ilyenek továbbra is részesíthetők a segélyben, minthogy a kereseti alkalom ilyenkor még nagyon hiálámzik és szerfölött bizonytalan. Aki tehát alkalmilag olyan munkát kap, melyből szükségleteit többé-kevésbbé fedezheti, azt még nem fosztják meg a hadbavonultak családtagjainak járó állami segélyösszegetől. De igenis megfosztják azt, aki visszautasítja a kínálatot alkalmat, parlagon hagyja munkakerülését, s elhett kezekkel várja, hogy hereként eltartsák.

Ez a intézkedés, a közsegélynek a dologkerülőktől való megvonása, erkölcsileg is jogos, az igazság szempontjából is kifogástalan, a nemzeti érdek tekintetében pedig szükségszerű. Olyan időkben élünk, amikor a haza minden fiatalt súlyos áldozatokat követel, sokaktól életüket is; lehetetlen, azaz teljességgel megengedhetetlen tehát, hogy legyenek állampolgárok, kik a nemzet általános nagy erőfeszítését minthogy páholyból nézik, s lábukat légatva tartatják ki magukat az állammal.

Hisszük, hogy ilyenek nem is lesznek a munkaszerető magyar nemzet kebelében. Mindenki megérti, akinek ép a teste és a lelke, különös nagy jelentőségét annak a szózatnak, hogy munkára fel! A rendelet tehát a munkás társadalom tagjait fogja megnyugtani az iránt, hogy amíg ők önként verejtékeznak, az alatt más sem, sentisem heverhet az állam elnézéséből ingyenélőként.

Szárazföldről is védve van Konstantinápoly.

(Bevehetetlenek a Dardanellák a tenger-ről. — Uj orosz sereg készül a támadásra.)

Távíratí tudósítás.

London—Kopenhága, március 2.

Konstantinápolyt bírniok kell a szövetségeseknek.

London. A Times a következőket írja a szövetséges flotta akciójáról a Dardanellák ellen:

Hosszu készülődés után igen erős flotta kezdte meg múlt héten a Dardanellák bombázását. A feladat hatalmas munkát igényel. A Dardanellák több mint 40 tengeri mérföld hosszúak, helyenkint igen szűk az átjáró; úgy a magasan fekvő mint a mélyen elrejtett ütegek keresztűze megsemmisítő hatással tud működni s végül aknamezők egész sora zárja el az utat. A németeknek Liman von Sanders vezetése alatt hat hónapi idejük volt a török birodalom szívéhez vezető utat megerősíteni s feltehetjük, hogy ezt az időt ki is használták. Ezért nem volna helyén a flottára várakozó feladatot lebecsülni.

A parti erősítések hatalmasak s majdnem 81 kilométeren keresztül folytatódna. A tengerszoros csak akkor lesz kieroszakolható, ha legalább is oly hatalmas szárazföldi hadsereg támadja egyidejűleg a gallipoli-i félszigetet mint a Dardanellák előtt álló tengeri flotta. Természetes, hogy a gallipoli-i földnyelv elfoglalása és megtartása nagyon erős szárazföldi sereget igényel, mert ha fel is tesszük, hogy a török hadsereg egy részét a Kaukázusba vonták el, Konstantinápoly körül 200.000 török van koncentráva. A gallipoli-i földnyelvet Butairig már egyszer elfoglalta az ellenség a krími hadjáratban s ez most is nagy áldozatokkal járna. Csak flottával a tengerről, a Dardanellák bevehetetlenek, mert parti erőket tengerről hajóágyúkkal nem lehet bevinni, vagy elhallgattatni. Ez áll nemcsak reánk, hanem a törökökre is.

Az első két parti erő elnémitása a Gallipolinál megfelelő számú szárazföldi seregek partra szállítása, az első lépés. A többi idővel és türelemmel keresztül lesz vihető. A nehézségek azonban a tengerszorosban magában kezdődnek, ahol kiegyenlítődnek majd új típusú hajóágyúknak előnyei s a törökök nehéztábori ágyúkkal hathatósan támogathatják erődeik tűzét, melyek sok helyütt keresztűz alá vehetik hajóinkat.

E sokszoros nehézségeken kívül nem szabad megfeledkeznünk a „Goeben”-ről sem, mely mint halljuk, sokkal kevesebbet szenvedett, mint azt annak idején nekünk hírül hozták. A többszörös aknamezők pedig nagy áldozatokat fognak követelni.

Egyelőre csak tényeket tudunk leszögezni. Egy részlethiba a nyugati harctéren kellemetlen lehet, de következményei kiheverhetők. Antwerpen eleste fájdalmasan hatott, de nem bírta a szövetségeseket megingatni. A Dardanellák birtokával a szövetségesek elnyerhetik a Kelet kapuját s végtelem azon következményeknek száma és hordereje, mely Konstantinápoly elestével nekünk gyümölcsöző eredményeit. Konstantinápolyt föltétlenül bírniok kell s reméljük, a hadvezetőség tudatában van nagy feladatának.

Török csapatok összevonása a Dardanelláknál.

Konstantinápoly. A török hadvezetőség a Dardanelláknál igen jelentékeny csapattömege-

ket vont össze, mert nagyon jól tudja, hogy a Dardanellák utjának birtokába csak egyidejűleg szárazföldi és tengeri győzelem után lehet jutni. A szövetségesek ezidőszaki katonai helyzete azonban megfelelő csapattestek partraszállításának a lehetőségét kizárja. Azt tartják, hogy a szövetségeseknek legalább is negyedmillió katonát kellene partra szállítaniok, hogy a sikerre való kilátással vehessék föl a török Dardanella-sereggel a küzdelmet. Török katonai részről fantasztikusnak mondják azokat a francia részről elhelyezett híreket, mintha tutajokkal ártalmatlanná lehetne a Dardanellákban az aknamezőket tenni.

Hajók százai vesztegelnek angol kikötőkben.

— Terjed a hajósok sztrájkja. — Ujabban elpusztult angol gőzösök. —

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Berlin—London—Páris, március 2.

Elsülyesztett angol hajók.

London. A tengerészeti hivatal jelenti, hogy a Karlsruhe német cirkáló elsülyesztette a Hammistere, Highlandbrace, Potaro II., Bermanta és a Villfridia hajókat. A Highlandbrace legénysége és 51 utasa Buenos-Airesben partra szállott, a többi hajó utasairól nincs jelentés. Egy buenos-airesi Havas-ügynökségi jelentés szerint az előbbi hajók utasait és legénységét a lefegyverzett Holger segédcirkáló hozta Buenos-Airesbe.

Amsterdam. Morlaixnál az ár partra sodrott egy Liverpool feliráu mentőcsónakot két néger hullájával. Valószínű, hogy a csónak a hasonló nevű gőzsről való, amelyet bizonyára egy német tengeralattjáró süllyesztett el.

Páris. A Temps jelenti Havreből: A Harpallion nevű angol gőzös, amelynek roncsai tegnapelőtt a d'Antifer foknál látták, elsülyedt, mielőtt Havreba lehetett volna vonszolni.

Páris. (Rómán át.) A Kronprinz Wilhelm hír szerint Rio de la Plata vizein tartózkodik. Itt elsülyesztett egy angol kereskedelmi hajót, melynek utasait mind fedőzetére vette. A hajó nevét a táviró nem továbbította.

Kétszáz hideg hajó.

Amsterdam. Az angol lapok szerint kétszáznál több hajó vesztegel a kikötőkben, mert a legénység megtagadja az indulást. A sztrájkmozgalmak egyébként is egyre nőnek.

Védekezés a német torpedók ellen.

Basel. A National Zeitung jelenti, hogy Folkestone, Calais, Boulogne és Havre kikötőben szigorú rendeletet bocsátottak ki, amely megtiltja katonai személyeknek, hogy a Páris és London közötti forgalomban szállító hajókra szálljanak. Ez az intézkedés azt célozza, hogy ilyen hajókat az ellenség ne süllyesszen el, mint csapatszallító gőzösöket. Egyébként azt hiszik, hogy a turbina-gőzösök nagy gyorsasága és az éjszakai utazás is megvédi őket a torpedók támadásai ellen. Éjjel a periszkop használata lehetetlen és így a gőzösök éjjel nem támadhatók meg.

A hadviselő államok ellátása élelemmel.

Berlin. A milánói Unione értesülése szerint a semleges államok megkezdtek a tárgyalást az Északamerikai Egyesült Államokkal arra nézve, hogyan lehetne előzni a szabad

Uj orosz hadsereg Törökország ellen.

KOPENHÁGA. A Timesnek jelenti Szofiából, hogy Odesszaban uj hadsereget álltanak össze, amelynek az a célja, hogy a Boszporustól északnyugatra Midiában partra szálljon es Konstantinápoly ellen induljon.

Orosz jelentés a Kaukázusból.

Pétervár. A kaukázusi orosz hadsereg vezérkara jelenti: A törököknek az a kísérlete, hogy az I. császári folyó balpartján levő magaslatokat megszállják, megghiúsult. Az orosz csapatok ismét urai lettek ezeknek a magaslatoknak.

élelmiszer bevitt valamennyi hadviselő államba.

Az entente a semlegesek ellen.

Budapest. A Pester Lloyd jelenti, hogy megerősítést nyert az a hír, amely szerint Anglia es Franciaország közlik a semleges államokkal, hogy az összes semleges hajókat, amelyekről azt kell vélelmezni, hogy Nemtörzshajóknak szánt árukat szállítanak, tartóztatják es az entente hatalmak kikötőibe viszik.

Berlin. A Svenska Dagbladet jelenti Párisból: Itt általános az a főtógás, hogy Franciaország es Anglia semmiképpen nem fogja engedni, hogy a semleges államok hajóit hadihajók kísérjék.

Szövetségesek egymásról.

Newyork. A Newyorker Staatszeitung írja, hogy az angol alsóházban egy képviselő a következőket mondotta: Szövetségesek megrevolvereznek, ha nem adunk nekik pénzt es külön békemegkötéssel tenyegnek.

Németek sikerei a Vogézekben.

Gent. Magánjelentések beszámolnak a németek újabb területnyereséről a Vogézekben. A franciák Blamont-Bionville visszaryerésére irányuló meghiusult kísérleteiknél szokatlan sok halottat veszítettek.

Nem süllyedt el az Audacious.

Páris: A Newyork Herald szerint az Audacious nem süllyedt el, csak megsérült es legközelebb kijavítva megint szolgálatba áll.

Amerika a Kína Japán közti konfliktusban.

Washington. Japán Kína-ellenes követeléseivel szemben az amerika kormány hivatalos megnyilatkozása várható.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Az aradi ügyvédi kamara alelnöki állása. Az aradi ügyvédi kamara tagjainak egy tekintélyes része Trutia Péter dr. aradi ügyvédet, aki ezidő szerint az ügyvédi kamaránál ideiglenesen mint a választmány legidősebb tagja az elnöki tisztet tölti be, óhajtja a megüresedett alelnöki állásra megválasztani.

§ Gondnokság. Az aradi kir. törvényszék közhírré teszi, hogy Kovács Gyula János római kath. vallású, nőtlén, m. kir. állami jószágigazgatósági számvevő, aradi lakos jogörvényesen gondnokság alá helyeztetett.

A trónörökös gyermekénél.

(Hogyan élnek Zita főhercegnő kicsikéi?)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 2.

Egy német újságíró a napokban látogatást tett Károly Ferenc József trónörökös kastélyában s a következő érdekes riportban számol be impresszióiról:

— Szürke februári nap... Az autó sárgászürke uton gördül Schönbrunn felé. A szürke hétköznapiaságból, a szürke időből egyszerre egy napsugaras helyre jut az ember. A trónörökös pár gyermekeinek nagy játszósobájában ez.

A magas falak hatalmas gobelinjei valami fényt, barátságosságot kölcsönöznek a teremnek. Értékes darabok ezek, a gobelin művészetének fénykorából: holland tájak, tengeri képek s egy a gyermekszobába különösen illő darab, egy vásári jelenet, egy búvász, aki hatalmas napernyő alatt produkálja magát. A háta mögött egy széken egy majom rágiásál, körös-körül kíváncsi bábáskodók.

A terem, amelyben a legifjabb főhercegek idejüket töltik, telistele van tarka játékszerekkel, olyanokkal, amilyenekkel más gyermekek is játszadoznak. Természetesen nem hiányzik a nagy T-dy medve, aztán képeskönyvek, vidám babák, amelyek fakoosikban kocsikáznak. A falon kalitkában egy kanári. S a földön a kis Ottó főherceg számára: katonasapka és zubbony. Ő most már teljesen katonának érzi magát.

A szoba közepén a járószerk, benne az egészségtől kicsattanó arcú szőke, kékszemű gyerek.

Megkérdeztem a kis Ottó főherceget:

— Ki ez?

— Ez az Adelheid! — feleli s mikor megkérdezem, hogy szereti-e, felelet helyett hosszasan, melegen megöleli testvérkáját. Feleletül a kis leány selypítve feleli:

— Testvérkém!

Ez az újszülöttnek is szól, aki nyugodtan, csendesen fekszik a bölcsőjében. Ha a „baba” alszik, átviszik a másik szobába, mert a gyermekszobában hangos az élet.

Ha a kis Ottó főherceg a rossz idő miatt nem mehet ki a szabadba, akkor a szobában szaladgál ide-oda, közben mindent elbeszélve, ami eszébe jut.

Legelőször is elpanaszolta, hogy a madár már nem énekel, mert megijesztették. Közben résztvevőleg néz a kalitka sárga lakójára, mintha meg akarná nyugtatni, fel akarná bátorítani. Miután a madár továbbra is néma maradt, a kis Ottó a csillogó velencei luszter felé fordította tekintetét s néhányszor ismételte:

— Nem tudom elérni ezt a csillárt!

Öntudatlanul jön rá, hogy ő sem érhet el mindent s hogy behízelgő, kedves gyermekhangja sem tud minden madarat cneklésre bírni.

De gyorsan elfelejti a teljesíthetetlen vágyakat s komolyabb dolgok felé fordítja figyelmét:

— Lásza, itt egy katona! — mondja saját magára mutatva. S most kezdődik a háborus-játék, amelynek egyedüli résztvevője a kis Ottó. Ő az a katona, aki őrt áll, az, aki fogásba kerül s aki megsebesül. Arca kipirul, aranyfürtjei ide-oda röpködnek. A heves katonai gyakorlatok között azonban kioldódik a leher cipőcske zsinórja.

— Kio'dódott a „kötés” — mondja.

Mezélőzöm a nevelőnőt. A kis Ottó főherceg hálaiból tiszta magyarsággal mondja:

— Köszönöm!

Amikor aztán végül muffomat és ridikülömet keresem, ő maga nyújtja át azokat nekem.

Befejezésül még néhány verset szavalt el

a kis főherceg s megcsodálhattam tiszta, hibátlan német és magyar kiejtését.

Nehezemre esett megválnom a napfénnel teli helytől. De mintha csak vigasztalni akart volna, úgy bucsuzott tőlem a kis főherceg fészesen szalutálva:

— A viszontlátásra!

Gyengül az orosz támadás ereje a Kárpátokban

— Aradi csapatok elpusztítottak egy orosz ezredet. — Galiciában harcolnak katonáink. — A németek Varsónál csapatokat vonnak össze. — (Hivatalos távirati tudósítás.)

Budapest—Bécs—Kassa, március 2.

Arad házezredének diadalai.

Bécs. A Neue Freie Presse haditudósítója jelentő lapjának: A Dukla-szorosban végbemenő ütközetekről írja nekem egy tiszt a következő tábori levelet:

— A derék 33-as aradiak Wallner ezredesünk vezetése alatt épen most huszonhárom nap óta szakadatlanul tartó küzdelmek után megmutatták, mit tudnak. Mert ugy-e elég, ha egy század a maga arcvonala előtt hatvanhárom, egy másik pedig negyvenhárom orosz holttestet számlál össze, megjegezve, hogy csupán hatvan-nyolcvan méternyi területről van szó. Minden tuzás nélkül közölhetem, hogy a 60 ik és 57-ik orosz ezredek halottakban és sebesültekben több mint ezer emberüket hagvták az aradi 33-asok arcvonala előtt, akik néhány száz orosz el is fogtak.

Kitűnő a helyzetünk Stanislaunál.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Délkelet-Galiciában helyzetünk egyenesen kitűnő. Az orosz megerősítések dacára aggodalomra semmi ok sincs. A lassabb tempót Stanislau földrajzi helyzete indokolja, négy folyó között lévén. A körülötte lévő magaslatok még orosz kézen vannak. Stanislau a délkelet-galíciai Dnyester kulcsa lévén, az oroszok makacsul tartani igyekeznek a várost.

Ritkulnak az orosz támadások.

Kassa. Duklánál ritkulnak az orosz támadások. Ide, továbbá Uzso és a voloci nyereg felé az oroszok erősítéseket küldenek. Az oroszoknak Mezö-laborcnál tervezett újabb előretörése még a kivétel előtt megghiusult. Tüzérségünk meglepett és megsemmisített egy felfejlődött orosz oszlopot Zemplénmegye északi határán.

Nagy orosz erők Duklánál.

Budapest. A Sajtóhadiszállásról jelentik: A nagy erők, a melyeket az ellenség Délkelet-Galiciában összehívott, késleltetik a döntést. Az orosz hivatalos jelentések munkácsi harcokról beszélnek, ez mulatságos terdítés és valószínűleg abból táplálkozik, hogy a wyskowi oszta a munkácsi ut mindkét oldalán áll. A kárpáti hegyvonaltól mindenütt a mi birtokunkban van és a harcok — a Dukla-medence kivételével — galíciai területen folynak. A harcok egyéb helyein nincs lényegesebb változás.

Orosz jelentés a galíciai harcokról.

Stockholm. A Stockholms Dagblad írja: Galiciából egy orosz kommuniké a következőket jelenti:

Dolinától és Stanislautól délre heves harcokba becsátkoztunk nagy ellenséges erőkkel.

Dolina Stanislautól épen nyugatra fekszik, Strij-től délre, azon a térdponton, melyet a vasutvonal ezen két város között alkot. Az orosz csapatok látszólag a Kárpátok legkeletibb részeiről az északiakra igyekeznek eljutni, hogy el ne vágják őket. Az osztrák-magyarok tudniillik Bukovinából északnyugatra vonulnak, Kolomeán és Nadvornán át, hogy ottan rájtaüssenek az oroszok által északról lefelé küldött csapatokra. Az orosz jelentés kiemeli, hogy az ellenség ereje igen jelentékeny. Ezen harcok kimenetele hatást fog gyakorolni messze nyugatra, a Kárpáti front mentén, a vasutvonalak és egyéb összeköttetési vonalak hosszában.

Németek Varsó előtt.

Stockholm. A Stockholms Dagblad jelenti: Varsó előtt a harcok folytatódnak anélkül, hogy nagyobb helyzetváltozást idéznének elő. Az oroszok felrobbantottak egynéhány német lövészárkot. Hangsúlyozzák a német támadók tömegét.

Rossz vezetés az orosz vereség oka.

Milanó. Rómából jelentik a Corriere della Serának: Az olasz képviselőház folyosóján tegnap hangosan tárgyalták a mazuri győzelmet. Marazzi tábornok a Giornale d'Italia tudósítója előtt a következőket mondotta: Hogy a Mazurítavak menti győzelem nagyon súlyos csapás az oroszra, az tagadhatatlan, azonban a győzelemnek — véleményem szerint — még teljesen döntő hatása nem lehet a keleti hadszíntéren. Az orosz vereségnek több oka van, a legfőbb azonban a hibás hadvezetésben rejlik. A győzelmet nehéz lesz kellőképpen kiaknázni, mert orosz területen rendkívül rossz utak akadályozzák az előrenyomulást, azonkívül pedig az orosz vasuti vágányok más nyomtávúak, mint a németeké.

Pisioia generális kiemelte, hogy az oroszok rendkívül súlyos vereséget szenvedtek. A háboru azonban a mazuri győzelemmel nem lett eldöntve. Nagyon valószínű, hogy a németek most felhasználják az oroszok meggyengülését arra, hogy Franciaországban döntő eredményt érjenek el.

Orosz kémkedés Svédországban.

Stockholm-ból jelentik: Nagy izgalmat kelt Svédországban az orosz kémkedés, amelynek több jelére bukkantak. A Vuermdoo-erősség körül több utazó kereskedőt fogtak el. Az egyikükről kiderült, hogy orosz alattvaló, neve Enoch Fajvasovics Burstein. Az elfogott kémeket Stockholm-ba vitték.

Orfeumozó pap és az izgága-költő.

— Magyar román renegátok. — Egyetemi tanár könyve Lukács László és Goga Oktavián árulásáról. —

(Az Aradi Közlöny tudósítójától.)

Arad, március 2.

Moldován Gergely dr. kolozsvári egyetemi nyilvános rendes tanár „Az orosz kéz Romániában” címmel írt könyve most jelent meg, amelyben Lukács Lászlóról és Goga Oktaviánról, a következőket írja.

A magyar állam hárommillió románságából csak két hazaáruló került ki: Lukács László, a pap és Goga Oktavián, a költő, akik félreugván hazájuknak tartozó minden kötelességet, a bukaresti nemzeti Ligában, az orosz célzatok szolgálatában választmányi tagságot vállaltak s ebben az L'Ind. Roum. szerint a „rühös báranyok” számát kettővel megszorították.

Lukácsot künn a ligáisták „lucfalusi erevlián”-nak hívják (leul de Sisesti); nálunk a nép közönségesen „ördög pap”-jának (popa dracului) nevezi, mert csak gyűlölet tudott, a keresztényi szeretetet, megbocsátást és a szerénységet nem gyakorolta soha. Ő a gyűlöletnek és a gyomrának élt, és a kétő irányította minden lépését. Ő a szó szoros értelmében rosszabb volt a pogánynál is, mert annak is van birta, amit megtart és félti Istenét. De Lukács nem félt senkitől. Ma mintegy hatvanhárom éves, többször büntetett individuum; különben jó szónok, eléggé eszes, de balkezü üzletember. Üzlet volt nála a vallás, a papi, államári állás, a képviselőség, a martíromság, a nemzeti ügy és mégsem vitte semmire.

Lukács a szatmári állami gimnáziumnál tanári állást vállalt, ahonnan a közoktatási kormány a losonoi gimnáziumhoz helyezte át. Mielőtt azonban ez rossz üzletnek látszott, lemondott állásáról és Érszentkirályra ment papnak. Már akkor nagy terveken törte a fejét, püspöki süvegre vágyott, kiakart emelkedni a közönséges emberek sorából, egészen fel a megyezetig. A pápához intézett memorandumában beállt II. k. Baranyai Pálnak a javaslatot teszi a gör. keleti románok mikénti bekebelezésére a gör. kat. egyházba. Rómába tetszett ez eszme így a római körökben kedvelt egyéniség lett, ahonnan sok mindent a közére játszottak. Akkor kérte ő a lucfalusi parokiát, amelybe bele is ült s ahol mindjárt meg is kezdte az üzletet, a kat. propagandát. A misepénzek csak úgy emelkedtek Lucfaluba, szerkeszteni kezdte a „Revista Catolica” című lapot, amelyben a görög keletieknek a Rómával való egyesülését nagyban hangoztatta. Lucfaluban a római Szent Péter templom mintájára szép kis bisztrót építtetett s azt politikai jelmondatokkal profánizálta. A kis Lucfalu (900 lakossal) kezdett híressé válni, különösen amikor egy szép reggel az éleimes pap egy forrás vizénél Szűz Mária csodateremtő képére akadt. Hogyne — az Isten-Anya bocsássa meg bűnünket, hogy szent nevét bűnös ajkunkra vesszük — a hazai románság sok ezernyi derék, tisztelőreméltó, istenfélő jámbor, szerény és alázatos papjai közül, éppen a legbűnösebbet, a lucfalusi dolyfós, vallástalan és minden gonoszságra kész papot látogatja meg, s felkínálja magát neki üzleti célokra. Lucfalván ezt a Szűz-Anyajárást Lukács arra használta fel, hogy parokiájából bucsújáró helyet csinált, ahová az istenfélő jámbor hívők messze földről elvándoroltak. Reverendás kótos alakok gyóntatni kezdtek a népet — jó pénzért. A hívek miséért is szívesen áldozták fel filléreiket; a tulvilági dolgok kijárásáért és egyéb közbenjárásokért csak

ugy folyt be a pénz, amely aztán pezsgőzések és más dinum-dánumok orgiáiban el is tűnt. Lukács maga is már közel állott hozzá, hogy őt a nép valami földöntúli lénynek képzelje és magát emiatt pénzért mulogassa, mint a majmokat szokás.

Hanem közbejött valami, a mi Lukácsot nagyon is közönséges embernek mutatta be. A püspök tőle a misepénzekről és más parokiális üzletekről számadást kért, de ő a számadást egyszerűen megtagadta. Ebből nagy botrány keletkezett. Megtagadta a püspöknek tartozó engedelmességet, fellázadt ellene, uton-utfélen gyalázta őt, rágalmazta, a végén a pápához fordult ellene. Lukács a misepénzeket a mai napig sem számolta el.

Lukács a politikában is a legszélsőbb állásponton volt. A román komitében a 90 es évek elején, a memorándumpör alatt volt pályája magaslata. Politikai tekintélyét emelte még a szegedi börtön, a martíromság. Kiszabadulása után nagyságát ki is élvezte. Megkezdte a bukaresti sűrű kirándulásait. Ünnepeket, isteníteteket. Orfeumi látogatásairól és pezsgőzéseiről akkor még a hírlapok is megemlékeztek. Ugy a pezsgő, mint nemzeti nagysága fejébe szállt, amikor a tekintélye kezd alább és alább szaladni. Nagynehezen egy oikluson országos képviselő is lett, de már másodszor román választói eltordultak tőle, megbukott M.-Láposon és a Bánátnban is. Gogával egyetemben a román komitében az addig közmondásos jó egyetértést és rendet annyira felzavarta, hogy Stere, a jasszi-i egyetemi tanár, csak kiváló nagy tapintatával és bölcsességével tudta a komité ügyeit rendes kerékvágásba hozni.

A b. lenyugvás Lukács részéről csak színelég volt, mert a komitében azután is duhajkodott s intransigens terveivel annak igen sok kellemetlenséget okozott. Észre is vette már, hogy a komiténak és másoknak is, akikre megelőzőleg hatást gyakorolt, immár terhére vált. A hadüzenet kapóra jött. Itt hagyta minden emléket, a királyt, a parokiát, a csodateremtő Szent Szűzet, a komitét, az általa kipumpolt népet, amelyet itt pap léte a valóságos időkből visszavetett a múltba, hogy annak a társaságnak álljon az élére, amely gyűlölt ellenségeinkkel cimborál. Senki sem hívta vagy követelte vissza. Ellenkezőleg, a komité a maga kebeléből kitessékelte.

Goga Oktavián a másik szerénységűen alak, aki a hazai románságot és hazáját az oroszoknak elárulta. A Ligában ez is ott vergődik a Poklevszky horgán, szájában a nagy gilisztával, a nagy nemzeti ideállal. Még fiatalabb a bohó, igénytelen suhanc, ellátva a sátoros cigányok természetével. Dalol, szereti a szabad természetet, a lombot, a csörgődző patakot, szeret sátorban aludni s a sátor előtt hasát megsütteteni a nappal. Egy helyen nem ül, könnyen izgul, hamar veszekszik és a sátor előtt verekedik is éppen úgy, mint ahogy ez a cigányoknál szokás. Csak egyet nem szeret: egy mesterseget üzni, dolgozni. Gazdag apósa sem tudott belőle embert faragni. Nem tudta munkára, valamely mesterségre szoktatni. Szóval a cigánytermészetet nem tudta belőle kiverni. Izgága természetével a román komitét szinte felrobbantotta. Külön politikát üzött,

erre híveket és mezei segédhadakat toborzott. Őz, a fiatalok, az öregek, a román ügy képviselését palota-forradalommal meg akarták igrasztani, át akarták venni tőlük a nemzeti ügy vezetését.

Most már méltó körben, méltó foglalkozásra tett szert. A költő otthagyta a népet, amelynek számára csatadalekat költöztetett volna. Őt nem lelkesítette a trónjához hű, a hazájáért meghalni kész népe, annak a szent ügy iránti lelkesedése sem. Népeinek legjobbjai ott véreznek a csatateren s a muzsika golyóktól és szuronyoktól kapott sebekből szenvednek, — a költőt nem érinti népe ezen szenvedése sem, elfordult, elpártolt attól és dícséreti a nép hőhérijait.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Szerda: Ezüst pille, operetta.

Csütörtök: Délibáb-utca 7.

Péntek: Helén.

Szombat: Helén.

* A színház hírei. Helén. Lázás izgalommal készül a társulat a legközelebbi szenzációs ujdonságra, a mely előreláthatólag az idei színházi eseménye lesz. Pataki Vilma és Barics Gyula minden idejüket arra fordítják, hogy a Helén két fő alakjában minél tökéletesebbet nyújtsanak. Egy pár gyönyörű énekszám élénkíti a darab egy-egy jelenetét, melyből mind a két főszereplőnek bőven jut alkalom énektudásukat ragyogtatni. A darab többi szereplői Follinasszóné, Benkóné, Borosnyai, Várnai, Kertész, Győző, Polgár, Herold, stb. — Az ezüst pille. A Vigaszínháznak ezt a kedves és nagy sikert aratott műsordarabját szerdán teljesen új betanulással újítja fel a társulat. — Csütörtökön megismétli a Délibáb-utca 7. szám című vígjátékot a társulat, melynek eddigi előadásai zsúfolt házak előtt folytak le. — Előkésszültek Ripacsok, Néma asszony, Szibéria, a Vigaszínház műsorából.

* Egy görbe éjszaka. (Vígjáték-műsor az Apollóban.) Szerdán és csütörtökön fenomenális vígjáték-műsort mutat be az Apolló-színház. Két pazar vígjáték-film teszi vonzóvá az Apolló új műsorát. „Egy görbe éjszaka” az egyik sláger címe. Ennek a ragyogóan szellemes vígjátéknak rendkívül kacagtató a meseje. A helyzetkomikumot olyan ötletesen még egy szerző sem használta ki, mint Artur Landsberger ebben a nagyszerű mozivígjátékban. A rendezés művészi munkáját Max Mack végezte. „Feleségem meg én” a másik háromfelvonásos vígjáték címe. Ez a darab is a mozi legzseniálisabb művei közé tartozik.

* Földes Imre mozidarabja az Apollóban. A „Hivatalnok urak” és a „Katonák” kiváló szerzőjének, Földes Imrének most jelent meg „A munkászubony” című mozidráma. Az irodalmi darabot péntektől kezdve mutatja be az Apolló-színház. 8

* 1914. Lubaczov ostroma. (Az első magyar háborús dráma az Urániában.) A nagy háború foglalt le ma minden érdeklődést és így természetes, hogy érdekesség szempontjából első helyen a háborús drámák állanak. Eddig azonban mindig csak olyan háborús drámát láttunk, melyen német katonaság szerepel. Ma a színház egy grandiózus filmet mutat be, mely a téma és esemény szenzációs voltán kívül le fogja kötni a közönség érdeklődését, mert a mi hadseregünk katonái jelennek meg benne. A film a lebergi csatának egyik hősi epizódja, amelyben, mint visszesebben az egész tenger élete, visszatükröződik az egész háború. Hősiesség, szerelem, lelkierő, az ezekből a motívumokból alakul ki egy gyönyörű mese, melynek színhelye egy galíciai falu, melyet az oroszoktól csapataink hősi harcok árán foglaltak vissza. 5

* A királynő kálváriája, nagy színes történelmi dráma legközelebb az Urániában. 5

Kétszázezer korona lesz Aradon a hadiadó.

(Háromszáz polgár huszezer koronán felüli jövedelme. — Megkezdí munkáját az összeíró küldöttség.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 2

Egy hónappal hosszabbította meg a pénzügyminiszter a huszezer koronás jövedelmek bevallását és az ezek után kivetendő hadiadónak alapjául szolgáló adatok beszolgáltatását. A törvényt életbeléptető alaprendelet szerint február 28-án járt volna le a bejelentési határidő, de tekintettel az abnormális viszonyokra és a törvény végrehajtása körül felmerült sok teendőre a miniszter megtoldotta a terminust. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az adóösszeírásai és a kivételt előkészítő munkálatok szünetelnek. Aradon négy-öt nap múlva Kuzman Dénes pénzügyi titkár elnöklésével megkezdí munkáját az összeíró küldöttség, amelynek tagjai Dengl Lajos és Vörös Henrik.

A bizottságnak az a feladata, hogy a hadiadóhizetésre kötelesek névsorát összeállítsa és minden egyes adózóra vonatkozó adatokat összegyűjtse és lehetőleg tiszta képét nyújtsa azoknak a jövedelmeknek, amelyek adókötelesek és amelyek adómentesek. A törvény ugyanis az eddig adómentes jövedelmeket a jövőben is azoknak nyilvánítja és a huszezer koronás adóalapból levonandónak mondja. A bizottság joga, hogy mindazokat, akik önként nem is adtak vallomást, de az ő véleménye szerint huszezer koronán felüli jövedelemmel bírnak, adókirovásra, az ugynevezett „F” jegyzékbe beírja, amelynek alapján a pénzügyigazgatóság előadja, Kuzman titkár, a felszólamlási bizottság előtt adót hoz javaslatba.

Az összeíró-bizottság által feldolgozandó anyagot a városi adóügyosztály készítette elő. Ez abból állott, hogy a pénzügyigazgatóság által kibocsátott felhívás után kiszolgáltatta a jelentkezők részére a vallomási íveket, azokat kitöltésük után átvette, továbbá jegyzéket vezetett azokról, akik bejelentették, hogy élnek a terminus meghosszabbítása adta alkalommal és csak március hó végén adnak vallomást, végül összegyűjtötte azokat a hivatalos adatokat, amelyekből megállapíthatók ama huszezer korona jövedelemmel bíró egyének neve, akik vallomást nem adnak és ugyancsak az adóhivatal köteles minden felvilágosítást megadni az összeíró küldöttségnek. Ennek viszont jogában áll az, hogy az adóalap kiszámításához szükséges jövedelmeket, illetőleg maguktól az érdekeltektől is kérjen adatokat.

A legérdekesebb kérdés az, vajon Aradon hány olyan szerencsés polgár van, aki elég tehet eme külön törvénnyel és hazafias kötelességnek nevezett passziónak, hogy huszezer koronán felül lévő jövedelméből ebben a szomorú esztendőben külön adót fizethet a hadsegélyezés céljaira. A legkülönbözőbb találgatások járják az aradi hadiadózók számát illetőleg.

Abból az alaptételből kiindulva, hogy a kincstár a hazafias adóból az egész ország területén tízenöt millió korona jövedelemre számít, még pedig úgy, hogy Budapestre öt, az országra pedig tíz millió van kontenplálva, a legjobban arányosan elosztották ezt az utóbbi összeget és arra az eredményre jutottak, hogy Aradon legfeljebb nyolcvan-kilencven huszezer korona jövedelmű egyén található.

Óriási meglepetés vár tehát a közönségre minden tekintetben. A legörvendetesebb jelenség az, hogy Arad vezető társadalmi osztálya nemcsak hogy siet hazafias kötelességének ele-

get tenni és nagy számmal, meglepő nagy számmal küldik a vallomásokat, hanem örövendetes, hogy az ugynevezett adóerkölcs is ép és egészséges. Megtehetné bárki, hogy nem vall, hanem rábizza a kincstárra, pútatolja ki, hogy az illetőnek, akit aradi adózásra köteleznek itél, van-e huszezer koronán felüli évi jövedelme. Aradon, ahol a háboru alatt, a hazafias kötelesség megnyilatkozásának oly sok és felemelő alkalmát láttuk e tekintetben, az ország első városai sorába kell helyeznünk.

Arad város adóügyi osztályánál március hó elsejéig százötvenhat aradi polgár jelentette be, hogy hadiadó vallomást tesz március 31-ig és február 28-ig, ezentelül tízenhatan már be is adtak vallomásukat. Ezek a számok még nem jelentik azt, hogy többen nincsenek, akikre hadiadót fognak kirotni. Az adóhivatal számítása szerint a felszólamlási bizottság, amely az adót kivetí, legalább háromszázhusz-harminc kirovást fog eszközölni, amely még precízebben a pénzügyigazgatóság legalább ennyi aradi polgár megadóztatását fogja az ő kérelmére és a hivatalból összeállított adatok alapján hadiadó fizetésre kötelesnek deklarálni. A szakemberek számítása szerint Aradon legalább száznyolcvan, de valószínűleg kétszázezer korona hadiadót fognak kivetni.

A kivétésre javaslatot a kincstár képviselője tesz, akinek a törvény igen tág teret nyújt a maga számításai megtételére. Az életmód, a lakás, a költekezés, a luxus, amit egyes polgár kifejt, mind kombinációba vehetők, a föld, ház és üzleti jövedelmek pedig számításba veendőek. A kivétő bizottság dolga, hogy a maga meggyőződése szerint az eleje terjesztett adatokat szabadon mérlegelje és az érdekeit teiek meghallgatása után az adókötelezettséget és az adó összegét megállapítsa. Igen sok esetben meg fog történni, hogy a vallomástévő adatokból megállapítja már az összeíró küldöttség, hogyha meg van a huszezer koronán felüli jövedelem, még sem adóköteles az illető, mert az adómentes jövedelmek leszállítják az alapot. Az összeíró küldöttség által egybeállított adatokból készülő előadói javaslatokat nyolc napi közszemlélésre teszik ki, azokat mindenki megtekintheti és bárkinek az adója ellen megteheti észrevételeit a felszólamlási bizottságnál. Ennek megállapítása ellen a közigazgatási bírósághoz panasszal lehet fordulni.

VÁROS ÉS MEGYE.

Városi közgyűlés. Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága március hó 10-én d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésében tárgyalás alá kerülő ügydarabok: 1. Polgármester havi jelentése. 2. Goica János kérvénye a községi kötelekbe leendő felvételének kiállításba helyezése iránt. 3. Néhai Tolnai János dr. igazoló választmányi tag elhalálozásával üresedésbe jött tagsági helynek választás utján való betöltése. 4. Az üresedésbe jött végrehajtói állásnak választás utján való betöltése. 5. A Weitzer alapítványi bizottság jelentése múlt évi működéséről és a Weitzer alapítvány múlt évi zárszámadása.

Aradi huszártiszt az orosz hadsereg babonáiról.

(„Katalin cárnő Európa megváltója.”)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 2.

Aradi huszártiszt, aki egy magasabb parancsnokságnál teljesít szolgálatot, akinek érdekes hártéri megfigyeléseit már többször volt módunkban közölni, a következő, rendkívül újszerű adatokkal teli levelet írta haza élőkölő aradi hozzátartozóihoz, akiknek szíves-ségéből kerülnek ezek az Aradi Közlöny utján nyilvánosságra.

Nagy figyelemmel tanulmányoztam az orosz katonák lelkét. Egy közmondás szerint: „huszonötféle francia van, de csak egy fajta orosz”. A volgamenti muzsik és a dél-orosz között van ugyan különbség temperamentum dolgában, de nincs eltérés a nyelvben, szokásokban és mindenképp — a babonában. Az egész orosz hadseregben egy hadi nótá járja most, amely „a távoli, távoli Visztuláról” szól és azt mondja, hogy a Visztula messze, messze van és az orosz katonák esontjai ott fognak porladni. A vilnai katonák, akiknek legtöbbje északi Oroszországból való, a legbabonásabb minden orosz között. Egyik hadi kórházunk tele van vilnai sebesültekkel, a legtöbbjüknek karját érte a golyó, amint az a háboruban a leggyakoribb sérülés. Az Antichristus ellen ágáló hadi próféták közül az egyik azt a babonás hitet oltotta a sebült vilnai katonák lelkébe, hogy a magyarok azért sebesítik meg őket épen a karjukon, hogy ne vethessenek többé keresztet. A sebesültek körében az a már hitté vált prófétai kijelentés nagy izgalmat keltett. Történt azután, hogy a „próféta” megszökött, magával vivén 40 rubelt is. A „Wilnaer Nachrichten” akkor kisütötte róla, hogy nem lehetett más, mint magyar kém.

A vilnai orosz katonák közt van egy neves orosz muzsik, Plesko is, aki nem tudja megszerezni az önkéntességi jogot és most közlegényként szolgál. Ez a Plesko a legkülönbözőbb dolgokat mondotta el az orosz hadsereg babonáiról. Ha az orosz paraszt belép a hadseregbe, az uniformison és eszímán kívül még mást is kap; nyomban beleöltik a „hadi-babonát”, amelynek eredete Nagy Péter cári idejébe nyúlik vissza.

A babona alapeszméje az, hogy Messiás fog a földre szállani és a cár hadseregét teszi majd akarata eszközévé és óhajtsai teljesítőjévé. A 22. orosz hadtest egy őrmestere elmondott egyet-mást e Messiás-hítről. Így azt beszélik az orosz katonák, hogy a törökök antikrisztusok és ha az antikrisztusok kiűzetnek Konstantinápolyból, béke lesz a földön. Egy másik babonája az oroszoknak: Katalin cárnő egy napon Messiás küldetésével bizatik majd meg és a cárnő békét hoz Európának. Erre vonatkozólag az orosz katonák közt ez a dal jár szájról-szájra: „A franciák, németek, oroszok, szuszakállás angolok, a kis kancsal neppok, minden nép követni fogja a hatalmas Katalin cárnőt.”

Az orosz muzsik még naivabb babonákban hisz. Így rendületlenül hiszi, hogy a husz-huszonégy éves orosz férfiak közül minden kilencediknek meg kell halni. Ha az ukrainai orosz elhagyja faluját, szigorúan ellenőrizni ki lett a kilencedik. Az egész orosz hadseregben tartja magát az a hit, hogy a névsor minden ötödikje elesik. Egy orosz katoná meséite, hogy a kelet-poroszországi harcokban több orosz katoná a félelemtől elájult, mert kiszámította,

hogy éppen ötödik, illetve harmincötödik. Egy német színpad kereszteset húzott a számításom, mert mind a tízenketőjüket megölte. Egy másik babonája az orosz katonának, hogy a bal kar sérülése békíti a szív működését. Stepnew dr. egy fogoly orosz orvos elmondta nekem, hogy a hitben számos orosz sebesült betegeknek tartja magát, mint amilyen.

H I R E K.

Támadás Jadowker ellen.

(A tenorista — Ausztria ellensége?)

Távirati tudósítás.

Bécs, március 2.

A bécsi Hofoper igazgatósága Jadowker tenoristával megegyeztett egy vendégszereplésben, aminek a szigorúan meghatározott játéktér szerint március 8-án, hétfőn kell megkezdődnie. A Hofoper igazgatósága „kir. porosz kamaraénekes”, disztó jelzést adja a színlapon Jadowkernek.

Ezzel a királyi porosz kamaraénekesessel különös dolog történt minapában. Bécsi tudósítónk távirata szerint egy bécsi lap azt írja meg, hogy a berlini udvari opera mellőzte Jadowkert. Nemrégben azzal fordult a berlini udvari színház vezetősége Jadowkerhez, hogy tekintettel a háborús viszonyokra, egyezzen bele fizetésének: 100.000 márkának felére: 50.000 márkára való leszállításába, ahogy a színház többi erői is tették. Jadowker ezt az az indokolással tagadta meg, hogy neki semmi oka sincs arra, hogy áldozatot hozzon, mert — ő orosz! Ambár nem szabály, hogy az afféle oroszok, mint Jadowker, különösen szeressék a zsidóellenes Oroszországot: de nagyon figyelemreméltó az a hazaszeretet, amely készségesen szolgálja az „ellenséget” 100.000 márkáért, de 50.000 márkáért nem.

Hanem most mindez nem vonatkozik rá — írja az említett újság. — Joga van ahhoz Jadowkernek, hogy jelenleg úgy érezzen, mint orosz. De éppen ezért mostanság rá nézve is éppen olyan idegen és lehetetlen, mint a berlinieknek. Érthetetlen, hogy a bécsi Hofoper Jadowker urat vendégszereplésre hívta, ami a hírek szerint állítólag a tenoristának Bécsben való huzamosabb összeköttetésére irányul. Ha a mostani Hofoper hivatásának magasiatán áll, meg kellett volna a bécsieknek mutatni, hogy mostanában nem érznek kevésbé hazafiasan az oroszokkal szemben, mint a Spree-menti szövetséges társak.

Jadowker mint művész elfogadható, Jadowker mint orosz nem — a különösen nem lehet elfogadni, mint Wagner Richárd ősnémet műveiben szereplő egyéniséget.

A lap támadásaira a következő kommunikátó tették közzé: Mint jó helyről értesülünk, a Jadowker ellenes támadásnak semmi alapja nincs. Jadowker nem azért nem újította meg szerződését, mert orosz, hanem azért, mert szerződéses kötelezettséget másfelé vállalt.

— A trónörökös a királynál. Bécsből jelentik: Károly Ferenc József trónörökös ma audiencián jelent meg öfelségénél, akinek beszámolt a harctéren szerzett tapasztalatairól.

— Az angol királyné a harctérre megy. Rotterdamból jelentik: Az angol arisztokrácia számos női tagja Londonban önkéntes autóbilitestülettel a harctérre indul szolgálatot teljesíteni. Az akciót Lord Kitchener hathatósan támogatja. Egyik hollandi napilap, amely Utrechtben jelenik meg, egész határozott formában közli, hogy Mary angol királyné, mihelyt a blokádnál módjában lesz, a harctérre megy és ott felkeresi a női légiót.

— A Kölcsey Egyesület kilencedik zsúrján, vasárnap március 7-én rendezendő magyar zene-estély teljes műsora a következő: 1. Lavotta Janetschek: „Szigetvár ostroma.” Zeneeképek: a) Tanácskozás, b) Ostromzaj, c) Végbucsu (hegedűszó), d) Imá, e) Kirohanás. — Előadja a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara Zellner Sándor karnagy vezetésével. 2. Sztójánovits I.: „Rege a csodaszarvasról.” Daljáték: 1) Hunor, Magyar és a kar., 2) Keringő, 3) Zárókar. — Előadja az iskolatársnők szövetségének és a polgári leányiskolai egyesített énekkara Farkas Mariska zenetárnárnő vezetésével. Zongorán kíséri: Angel Magda. 3. Néhány szó a magyar zene sajátosságairól és korszakairól, elmondja: Wagner József dr. 4. Katonadalok az 1820—1860 évek ből. Előadja Buja Sándor. Zongorán kíséri: Ferch Ödön. 5. Kuruc da ok. (A régi Rákóczi nóták stb.) tárogatón előadja Joenovits Sándor. 6. a) Gunyda! Napoleonra. b) Egressy-Szerdahelyi: Talpra magyar! c) Lampérth-Wagner dr.: A dobosok, d) Polgár-Wagner dr.: Infanterista Kiss. Előadja Kiss Miklós, az aradi Nemzeti Színház tagja, zongorán kíséri Wagner József dr. 7. Bihari-Bloch: a) Bercsényi nótára készült verbunkos. Bihari-Bloch b) Hadik őbester nótája. Bloch c) Cinka Panna nótája. Bloch d) Boka kesergője. Vondós-egyesre előadja: Wagner József dr., dr. Wagner József dr., Robitzek Samu és Unger Ernő. 8. Lavotta-Hoppe „A reményhez.” Előadja a főgimnáziumi és felső kereskedelmi iskolai alkalmi férfikara Wagner József dr. vezetésével. Az estély kezdete 4, vége 6 órakor. — Mint ezt a rendkívül gazdag műsor is mutatja: a Kölcsey Egyesület magyar zenei életének egyik legszebb és legvonzóbb eseménye lesz az egyesület munkásságának. A hangversenyt a Kölcsey Egyesület tagjai zsúrgyűléssel látogatják.

— Aradmegyei tartalékosok orosz fogásban. Kertész Antal tartalékos tabori kikész, a ki orosz fogásba került és onnan szerezésén kiszabadult Dálnoki Nagy Lajos dr. aispánhoz intézett levelében arról ad hírt, hogy a következő aradmegyei tartalékosok orosz hadifogásban vannak és egészségesek: Balogh Sándor (Kisjenő-Erdőhgy), Hegedűs István (Feketegyarmat), Hegyi István (Magyarapécse), Hanyecz Mihály butoravári munkás (Borosjenő), Kapros János (Feketegyarmat), Lőrinc József mészáros (Vadász), Orosz Ferenc (Nagyvarja), Roger Sándor (Tornó), Török József rajzoló (Arad), Tumor István cipész (Gátsa). — Az aispán, a kit a levél erre megkért, értesítette a fogásba esettek hozzátartozóit.

— Az orosz harcterek hiénái. Bécsből jelentik: A Fremdenblatt haditudósítója jelenti: Alkalmam volt betekinteni Sievers orosz tábornok parancsnoksága alatt álló és a Mazuri-tavaknál megsemmisített X. orosz hadsereg néhány napiraportjába, amelyek föltájt jellemzőek az orosz hadsereg szellemére, amért is szívesen közlöm az egyiket. Hadseregparancs. X. hadsereg. január 11. Az egészségügyi legénység hallatlan esetelekkel, hogy az elesetteket és védetlen sebesülteket kifosztják, már régen feltűntek és intézkedések történtek arra, hogy az ilyeneket hadiorvóvényszék elé állítsák. Mindazonáltal okom van binni, hogy ilyen esetek még mindig előfordulnak hadseregemben. Ezennel egész szigorúszággal elrendelem ennek a bajnak gyökeres kiirtását és az egészségügyi intézményeknek fosztogatástól való megszabadítását. Nevezetesen elrendelem a következőket: 1. Az egészségügyi legénység erkölcsi érzületét gondosan figyelék meg. 2. Az egészségügyi legénységet gyakran vizsgáltnak kell alavetni, különösen a sebesültek összeszedése után. 3. Meg kell figyelni, hogy mennyi pénz kerül ki a háza az egészségügyi katonák. Azokat, akiket fosztogatásan érnek, azonnal állítsák hadiorvóvényszék elé. Sievers.

— A város a népkonyháért. Az izraelita nőegylet népkonyháját a háborús időkre való tekintettel igen nagy anyagi áldozatokkal bár, március hónapban is fenntartja. A tanács, hogy ezt az áldozatkészséget méltán önj, a város részéről is segítséget akar nyújtani és mai ülésén úgy határozott, hogy tízenhat köbméter fát juttat a népkonyháknak.

— Börtönre ítélt szerb tábornok. Szótiából jelentik: Nisből jelentik: Kondics szerb tábornokot börtönbüntetésre ítélték, mert kello óvatosság nélkül vezette a tavalyi szerémségi betörést, amely a szerbeknek hatezer emberébe került.

— Kártyaadó a városokban. A városok kongresszusa tegnapi ülésén foglalkozott azzal a kérdéssel is: mi módon lehetne a városok jövedelmét szaporítani, hogy az egyre nagyobb mértékben emelkedő kiadásoknak meg tudják felelni. Erre vonatkozóan Lukács Ödön, Nagyváradi főjegyzője előterjesztette Hollósy Istvánnak régi indítványát a kártyaadóról. A kártyát a városok adóztatnák meg a maguk céljaira, tehát speciálisan mint városi adó szerepelne. A kongresszus természetesen pártolja az indítványt, bár tisztában van azzal, hogy egyedül a kártyaadó nem oldja meg azokat a problémákat, amelyek a városok egyre növekedő kiadásaival kapcsolatosan felmerültek. Az indítvány mindenesetre olyan, a mit könnyen meg lehet valósítani s nem is valószínű, hogy a kormánynak kifogásai lehetnének ez ellen az adó ellen. A mellett a kártyaadó igazságos adó volna s talán akkor lenne a legnagyobb hasznunk belőle, ha a publikum — egyetlen fillért se fizetne kártya-átó címén.

— Az „Aranyért Vasat” jelszó alatt megindult mozgalom folytán 1915. évi február hó 1-től február 28-ig Arad szabad királyi város polgármesteri hivatalában befolyt ékszeradományok: Schatzmann Irén két arany gyűrű, Eberwein Károly arany fülbevaló, három arany szusz, Hay Jenő két arany gyűrű, Gula Erzsébet ezüst gyűrű, ezüst óra, Schwarz Andor és Magda három aranygyűrű, Schwarz Jenő arany gyűrű, Erber és Fleischmann 220 korona, Pilcz Mici arany fülbevaló, Bornstein Katica arany gyűrű, Murányi Jakab arany gyűrű, Székési Sándor arany gyűrű, Tüdös Béláné arany karperec és szusz, Tüdös Bela ezüst karperec és szusz, Tüdös Béláné ezüst óralánc, ezüst szusz, Minarics György ezüst óralánc, ezüst lant, Illés László ezüst lánc, ezüst medaillon, ezüst fülbevaló, Kürti Fülöp ezüst okorfogó, Poka Terka arany medaillon, Pollák Márta ezüst lánc, arany medaillon, Weisz Mártoné két darab arany fülbevaló, Weisz Szidi arany gyűrű, Frunzen Mariska arany gyűrű. — A hadbavonultak részére adakoztak: Az Aradi Kölcsey Egyesület 800 korona, Mikosevics Iván 20 korona, Berea Ferenc gyűjtése 57 korona 95 fillér, Bittner Róbertné 10 korona, Előő magyar állatános bizosító intézet tisztviselői 23 korona, Weisz Lajos 5 korona.

— A szerbek nem bombázzák többé Zimont. A Magyar Távirati Iroda jelenti a sajtóhadiszállásról: A Belgrád bombázásáról szóló utolsó szerb kommuniké olyan ostromba valótlanságokat tartalmaz, hogy azoknak megcáfolása tulajdonképpen fölöslegesnek látszik. Senki sem fogja elhinni azt, hogy Ausztria-Magyarország lövedékgyárait, az állítólagos szerb célpontokat az ország határán állította fel. Ep oly kévéssé fog valaki kételkedni abban, hogy a szerb túzéréség, ha a Mitrovicán kívül fekvő pályautat vaszi célba, úgy nem talál a város centrumába. Mindezek a szerb állítások tehát tarthatatlannak, de viszont közölni kell azt a tényt, hogy mióta azzal fenyegetőztünk, hogy a szerb fővárost újból bombázzuk, a határainkon levő nyílt városok sértetlenek maradtak. Azóta határozottan megállapítható, hogy a szerb mozsarak a Belgráddal szemközt levő hadállásaink, valamint repülőgépeink bombázásánál nagyon ügyelnek arra, hogy Zimony városát ne bombázzák.

— Tengeri bevásárlás az állam részére. Az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület annak a közlésére kért fel, hogy a földművelésügyi minisztérium megbízásából az Országos Gazdasági Bizottság által fogantatott tengeri bevásárlás végső határidejét március hó 1-től március hó 15-ére terjesztették ki, tehát mindazoktól, akik felesleges tengeri készleteket az Országos Gazdasági Bizottság részére a községtől vásárolás útján március hó 15-ig megvételre önként felajánlják, ezen tengeri és pedig a községtől, kőfőz, vagy kővert tengeri métermázsaként 27, a cinquantino, florentini, putyi és fehér gömbölyű tengerit pedig 30 koronáért megvásárolják.

— **Feleséggyilkosság a laktanyában.** Székesfehérvárról írják: Halálos sebekkel szelítettek be a székesfehérvári Szentgyörgy-kórházba Szenté Andrást, akit térje csakánnyal agyonvert. Szenté Andrást a székesfehérvári 17. gyalogezred munkáscsapatába osztották be és ideiglenes laktanyába helyezték el többedmagával. Vidékről a felesége bejött a meglátogatására. Szenté örült a felesége jöttének és éjfélre ottmarasztalta a laktanyában. Ott feküdt le az asszony és térje éjszaka töltött, csakánnyal körített és azzal az alvó feleségére támadott, a fejére és mellére rettenetes csapásokat mért. Az asszony sikoltozására fölébredtek a laktanya lakói és lefegyverezték a dühöngő embert, aki orjóngei kezdett. Szentét a katonai hatóság letartóztatta és tettének okául olyan zavaros magyarázatot adott, amely kétségtelenül arra enged következtetni, hogy a szerencsétlen ember megőrült. A szerencsétlen asszony tragédiája két apró gyermeket juttat korai árvaságra.

— **A szerencse fia.** A „Frankfurter Zeitung” írja: Spieler Adolf szikratavirdász joggal nevezhető a szerencse gyermekének. Spieler az „L1” léghajó személyzetéhez tartozott, amely léghajó tudvalevőleg két évvel ezelőtt az Északi-tengerbe zuhant. A szerencsés embert ekkor egy gözös megmentette és így került az „L2” léghajó legénységéhez. Ezt a hajót robbanási katasztrófa érte és Spieler feltétlenül a szerencsétlenség áldozatai közé került volna, ha egy véletlen folytán éppen a robbanás idejében az „L1” egyik tisztjének temetésén nincs. Mikor a temetésről visszakerült, az „L2” már romokban hevert. Ezután Spieler az „L3” léghajóra került, amely február 17-én Fanó szigeténél elpusztult. Az „L3” katasztrófájából is megmenekedett Spieler és az „L4” léghajóra osztották be. Ez a léghajó is szerencsétlenül járt, de a legénység közül megmenekült tizenegy ember között volt Spieler is, aki méltán elmondhatja ezek után magáról, hogy a szerencse fia.

— **Elítélt duma képviselők.** Frankfurtból jelentik: A Frankfurter Zeitungnak jeleltik Stockholmból: Petervárról érkezett híreszerint az ottani törvényszék számos szociálistát, köztük öt duma-képviselőt is életfogytiglani száműzésre ítélte. A duma-képviselőket azzal vádolták, hogy a szociáldemokrata pártban agitációt folytattak a háború ellen és híveket igyekeztek szerezni annak az eszmének, hogy az európai államok valamennyien alakuljanak át demokratikus köztársasággá.

— **Hadba szökött diák.** Érdekes hirdetés jelent meg egyik fővárosi lap mai számában. A hirdetésben egy apa keresi a fiát, aki többedmagával elszökött a harctérre. A hirdetés a következő: Ember Sándor tizenöt-estendő ipariskolai tanuló Szatmárról tizenöt diáktársával a harctérre akart menni. A diákok felkapszkodtak a trékkocsikra. Tizenötven némsókára visszatértek Szatmárra, de Ember Sándorral négy hite sem ni hír. Aki tud róla, értesítse atyját, Ember Mihály asztalos Szatmáron, Pápaiútv. ut.

— **Kitüntetések.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király elrendelte, hogy Zöld Mór 2. hóvéd gyalogezredbeli őrnagynak, Leszay Aladár III/2. népt. hadtápszázaljbéli népt. főhadnagynak, az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartása elismerésül a legfőbb dícséret elismerés tudtul adassék. Fehér Gáza II/2. népt. őke ő hadtápszázalbj. őrmestere a II. osztályú ezüst vitézségi érmét kapta.

— **Büntügyi főjelentés a jótekonyság szélhámosai ellen.** Budapestről jelentik: Az Alföldi Magyar Közművelődési Egyesület vezetője ülést tartott, melyen elhatározza, hogy a háborús jótekonyság ügyére airt szélhámoskodó tizai ellen büntetőfőjelentést tesz a belügyminiszternek kormánybiztos kirendelését kéri.

— **Az Aradmegyei Takarékpénztár közgyűléséről** szólt jelentésünkben továbbra osztozt be, amennyiben a felügyelő bizottság jelentését nem a cégvezető bítkar — mert ilyen állás az intézetnél kreálva nincs — hanem Fodor Gyula ügyvezető igazgató olvasta fel.

— **Az új ügyvédi nyomtatványok** Kerpelnél.

— **Felhívás.** Tisztelettel felkérjük a tagokat, hogy március 7-én, délelőtt 11 órakor tartandó közgyűlésen (Patóti-utca 1. szám alatt levő hivatalos helyiségben) megjelenni sziveskedjenek. Aradi Takaré- és Segélyegylet mint szövetséget. 877

— 89 as barna lemez Kerpelnél. 193

LEGUJAB.

(Táviroda cenzurázva.)

Erkezett reggel fél 4 órakor.

Amerika megegyezést közvetít Németország és Anglia közt.

BERLIN: Amerika nagykövete kormánya megbízásából átadta jegyzékét. Kijelentette, hogy kormánya reményének kifejezést ad, hogy a két hadviselő állam kormánya „kölosönös engedménnyel megtalálja oly megegyezés alapját, mely oda irányul, hogy a semleges kereskedelmi hajók mentesítésének ama komoly veszedelemek alól, melyek a hadviselők partvidékein érik. Ajánlja, hogy Anglia és Németország egyezzenek meg, hogy egyik se helyez el uszó aknákat és nem alkalmaz tenger alatti naszádokat bármily nemzetiségű kereskedelmi hajók tamadására, a semlegesek lobogóját nem használhatják Anglia hozzájárul ahhoz, hogy az élelmiszer nem dugáru és nem gátolja a békés német polgároknak szant élelmiszerek tengeri szállítását. Németország hozzájárul ahhoz, hogy Amerikából, vagy más semleges államból Németországba bevitt árúk osakis Amerika kormánya által megnevezett ügynökség címére szállíthatók, ahol a német lakosságnak felosztják az élelmet.

Amerika jegyzékére a következő német válasz ment. A német kormány örömmel fogadja Amerika kezdeményezését és megfelel ama óhajoknak, hogy a tengerihadjárat a megszokott szabályok szerint folytattassék. H. jlandó az aknák használatától elálni. Az élelmiszer szállítást Amerika tervei szerint elfogadhatónak tartja és akceptálja azt is, hogy az élelmet csak a polgárság közt osszák al. Ama reményének ad kifejezést, hogy az amerikai kormány által kezdeményezett megegyezés az elmondottak alapján létrejön. Végleges állásfoglalását akkor precizirozza, ha tudja Anglia milyen kötelezettséget vállal.

Roma. Oroszország és Anglia a Dir- denentak bombázása előtt megállapodást kötött, amely szerint Konstantinápoly- nak fő aknái tengerre való szabad útját, másrészt Anglia Afganisztan felett szu- verénitásának Oroszország részéről való elismerését és Tibeire vonatkozó összes orosz igények Angliának való átengedését tartalmazza.

Kisenev: Az orosz kormány ötezer német, osztrák és magyar állampolgár- nak, akiket eddig visszatartott, megengedte, hogy Oroszországból eltávozza- nak. Románián át térnek haza.

Színház, pezsgő, kártya a front mögött.

(Vidám és nyugodt élet a harctér kö- zelében. — Mindenki hozzászólt a ha- borúhoz.)

— A sajtóhadiszállásról. —

Északi harctér, március 2.

Felvidéki városokan utaztam keresztül- idáig. Voltam ezekben a városokban hónapok- kal ezelőtt, akkor, amikor a harctér, a front talán még messzebb esett tőlük, mint most és embert nem lehetett az utcákon látni és árván és szomorúan néztek észak felé a palotaszervi kis házak, amelyeknek kapukiosait a lakói el- vitték magukkal. Most ott dörögnek az ágyúk szinte a szomszédságukban, komoly és véres csaták vihára zug a közelükben és a felvidéki városok kivirágzottak, az élet zajlik és ra- gyog bennük, finom és pompás holtyek sítál- nak az utcákon, a színházban játszanak és az első sorban fiatal, de nagyszakállu tiszték tap- solnak a primadonnának, mintha nem történnék semmi és mintha nem is volna háború. Az embe- rek bizonyára nem lettek bátrabbak azóta, hogy a Dukla-szoros fölött megjelent az első kozák járőr és a harctérből sem lett rózsáskort, de az az emberek egyszerűen hozzászóltak a ha- borúhoz, kezdik megérteni, hogy a távoliságo- kat és a kilométereket nem gyorsvonati seb- séggel mérják az ellenség számára, megszokták a keresztülvágató autókat, a borzalmas és retentő csaták hírét, a szomszédság pusztul-ását, a katonai uralmat, megszokták még az ágyúdörgést is, amelyet meg se hallanak már, mint ahogyan a városi ember nem hallja a ko- csizörgést, amelyhez hozzászólt a tálc. Csú- dalatos, hogy milyen gyorsan beleszokik az ember mindenbe és még csudálatosabb, hogy milyen gyorsan lesz mindennapivá, a legend- kívülbb dolog: a háború is.

Az egyik várost a legpompázatosabb régi- ségében, a legmesszebb levőt a fronttól láttam az újult rémület napjaiban. Galicián menekül- tik vonultak át a városon és az emberek hu- szonnegy órákon át vártak a pályaudvaron, a maig helyet kaptak egy lefelé induló vonaton, a pályaudvar előtt hatalmas tömeg tanyázott, okos és nyugodt emberek megbolondultak és pakkoltak, női, gyerekeket nem lehetett látni az utcákon és a kávéházakban nem állt még, csak katona. Mi lett azóta ebből a városból? A déli korzón, ha kiragyog a nap és elvasz- tott aranyával leönti Rákóczi templomának rozettás tetejét, hullámozó tömegben önik a sok ember, elegáns urak, karos asszonyok és nők. Finomak, kedvesek és mosolygósok és ug- y látszik eltelejtik, hogy háború van. Este szin- ház, igen, a színház, a mi körül az egész tár- sasági élet forog, a nőz, a primadonnák — nyolcvan kilométernyire van innen a rajkoni és az utcán friss színházi pletykákat szuttognak az emberek. Odafönt, a hóban, — meg- fagy a poszt, éjszakai rohamokban hull- lanak az emberek. — itt a Hoffmann mesét játszó, a meleg és lázas melódiák betöltik a szimpadot, tiszték, akik ma jöttek vissza a front- ról, lecsukott szemmel szívák magukba a nu- zsika, a meleg, a poézis, a fantasztikus tragé- diák, a színház: a kultura gyönyörét, „ké szív egy dobbanás”, éneklí Hoffmann a szí- padon és a szakállas tiszték bizonyosan a maguk sze- relmére gondolnak, mosolyognak, elfelejtnek mindent és boldogak, — istenem, milyen nyú- nyórú, milyen nagyszakállú így ez a város és milyen főényes és a kavargó, forró és láz- és élet, itt, am ly a maga nyugodt masoy v. l.

nés le arra az orosz seregre, amely nem messze innen három hónap óta hiába döngeti a Kárpátok kapuit.

Artán messzebb, északabbra, a másik város. Három hónappal ezelőtt a magam konzervjét ebédelttem itt egy kávéházban, mert más nem volt és egy kiűritett lakásban takarítottam éjszaka a lábzsákkal. Nem, a kis város most sem vilámlere, most is csak vidéki kisváros, csak éppen olyan, mint békében, — mint máskor. Orosz foglyokat hajtanak végig az utcákon és az emberek oda se néznek. A kávéházban összejönnek a kártyapartnerek és Hindenburggal játsszák az alsóst. (Nem szabad ágyut haza vinni.) Hermann, a magyar nyakkendő főpincér, rutinos gesztusai bontja a pezserőt, ifjú gimnazisták tánciskolába járnak a még ifjabb hölgyekkel és a harctéri események részleteiről olyan nyugalommal és fölénytel beszélnek, mintha nem is a háború közepén, de legalább is a győzelmes befejezése után lennének. Bizonyos, hogy vannak apró-cseprő kényelmetlenségei a háborús állapotoknak, de ugyan ki törődik most ezekkel? Az emberek teljesen beleélték magukat a száz év előtti állapotba, amikor még nem járt vasút, tudomásul veszik, hogy öt óra hosszat tart az út a szomszéd városig és élnek tovább, ép olyan nyugodtan boldogan, vagy boldogtalanul, mint ezelőtt. Ugyanez a közönség, amely hónapokkal ezelőtt komolytalanul menekült, mert régrémült magát a háborútól, most éretten és nyugodtan ül a helyén, mert megszokta a háborút.

És a harmadik város... oh, ez már nem is a front mögött van, ez már „Operationsgebiet”, amelynek a területére idegen civilemberek nem teheti be a lábát. Már furcsa és nyomorúság az élete, a katonai szigor vasmarokkal fogja körül, az embert föltagatja a sok poszt, a szűrés és éles pillantások, amikkel az idegent megnézegetik, a várostól északra már nem lehet továbbjutni, csak a legkülönösebb engedéllyel, ide már úgy hallatják az ágyuszó, mintha közvetlen-közelből jönne, folyton, folyton, egyforma élességgel és egyforma erővel, de az emberek föl se veszik, nem törődnek semmivel és végzik csendesen, nyugodtan a dolgukat. A vendéglőt becsukták? Ezzel ottthon. Nincs vonat? Itthon maradunk. Ágyuszó? Nem is hallják már. Itt már kínos és kegyetlen és könyörtelen a háború, itt már nem az árnyéka van a háborúnak, hanem hallatszik a hangja, látszik a színe is és — ezt is megszokták.

A vacsorához piros bort ittam a városi urakkal, a kedves, fiatal főjegyző vidáman énekelte, hogy: „... rátekintek ez óceka, semmiházi kandallóra...”, egy csinos, ifjú hölgy töltötte a poharakat... és ezen az éjszakán döngő ágyuszó rázta kívülről az ablakokat. Így élnek a front mögött. Mindenki hozzászokott a háború borzalmához.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Szerda, 1915. évi március 3-án:

A) Bérlet.

A) Bérlet.

Ezüst pille.

Énekes bohózat 3 felvonásban.

Kezdete este 8 órakor.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTTER.

Limbeck János és fia első m. kir. szab. érckoporsó gyára és temetés rendező vállalata.

Bauer Gyula és neje szül. Hunderthmark Dina úgy a maguk, valamint az alulírottak nevében is fájdalomtól megtört szívvel tudatják, a forrón szeretett, felejtetlen legjobb édes anyja, illetve anyós, nagya, sógor, nagynéni és rokon

özv. Bauer Gyuláné szül. Wagner Teréziának,

folyó évi március hó 1-én, d. e. 11 órakor, életének 72-ik évében, rövid szenvedés után bekövetkezett jobblétre szenderült.

A megboldogult drága halott földi maradványai folyó évi március hó 3-án délután 4 órakor fognak Deák Ferenc-utca 13. számú háza a róm. kath. anyaszentegyház szertartásai szerint beszenteltetni és a felső temetőben lévő családi sírkertben örök nyugalomra tétetni.

Az engesztelő szent-mise áldozat a boldogult lelki üdvéért március hó 8-án reggel 8 órakor fog a főt. minorita-atyák szentegyházában az egok Urának bemutatni.

Pihenése csöndes, emléke áldott legyen!

Arad, 1915. március hó 1-én.

özv. Rodler Gyuláné szül. Bauer Teréz, mint sógor, Rodler Ilona, Rodler Győző és neje szül. Székely Mária, Rodler Géza és neje szül. Székely Erzsébet, Rodler Mariska, unokaöccse és húga, Hunderthmark Dora, özv. Gansleben Frigyesné szül. Hunderthmark Zsófia, sógor, Bauer Magda, ifj. Bauer Gyula unokái, ugyancsak számos más rokon, jó ismerős és jóbarát nevében is.

121

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, akik felejtethetetlen jó férjem, illetve édes atyáink

Strumberger József

lisztkereskedő

temetésén megjelentek, ravatalára koszorukat helyezték és vigasztalásaikkal nehéz óráinkban felkerestek, ugyancsak drága halottunk jóbarátainak és összes ismerőseinknek részvétük megnyilatkozásáért fogadják ezúton halás köszönetünket.

Arad, 1915. március hó 2-án.

Özv. Strumberger Józsefné szül.

17

Eisenmann Emilia és családja.

Mindenféle

nyomtatványok

izléses, osinos kivitelben készülnek az

Aradi nyomda r. t.

nyomdájában,

JOZSEF FOHERCEG-UT 22. SZAM.

APOLLO SZÍNHÁZ.

Szerdán és csütörtökön:

Feleségem meg én.

Vigjáték 3 felvonásban.

És

Egy görbe éjszaka.

Vigjáték 3 felvonásban.

Főszereplő:

Hedda Vernon.

Az előadások kezdete délután 5, 7 és 9 órakor.

31

1914.

Lubaczov ostroma.

41

Költözködők

figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít

8501

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42 sz.

SIROLIN "Roche"

megfázások, szárazhurut, asztma, influenza ellen.

Ki használjon sirolint?

1. Mindenki, aki hosszabb idő óta szenved köhögésben. Mert jobb betegségeket elhárítani, mint gyógyítani.
2. Azok, akik krónikus légcsőhurutban szenvednek, sirolint használnak.

3. Asztmában szenvedők, kiknek betegségét sirolin használata jelentősen csökkenti.
4. Skrofúlozisban szenvedő gyermekek, kiknek általános közérületét a sirolin előnyösen befolyásolja.

Kapható minden gyógyszerboltban, ára 4 Korona

Minden

ragályos betegségnél fontos szerepet játszik a fertőtlenítés, mert vele emberi szállítás szerint a betegség terjedését meg lehet akadályozni. Ezért kötelessége a gondos családapának, hogy otthonomban fertőtlenítőt (pl. egy üveg Lysoformot) tartson készletben. De nem elég, hogy az

ember

megvegye a Lysoformot, érdeklődni is kell annak használati módja iránt, el kell olvasni alaposan a minden üveghöz mellékelte használati utasítást és ki kell próbálni a Lysoformot a háztartásban, meg kell győződni annak hasznáról. — Aki csak megvásárolja az üveget

lysoformot

és aztán addig vár, míg egyik családtag ragályos betegséget kap, az éppen oly szellemes, mint az a bizonyos gazdag ember, ki télen addig várt a befűtéssel, míg valakije meg nem fagyott. Most mindentéle sok ragályos betegség lappang, pl. himlő, tifusz, kolera, vérhas stb., tehát ilyenkor

használ

igazán a fertőtlenítés. Tanuljunk meg mindnyájan fertőtleníteni, miként az az Egészség és Fertőtlenítés című könyvben érdekesen meg van írva. Aki a könyvet ingyen és bérmentve óhajtja, az kérje rögtön

Dr. Keleti és Murányi
vegyészeti gyáratól
Ujpesten.

8741

Használt ólom

megvételre kerestetik.

8548—1915.

Hirdetmény.

A m. kir. ministeriumnak 417—1915. M. E. sz. rendelete alapján közhírré tesszük, hogy a vámörölő malmok tekintetében a buza és rozs őrlése a köve kezében szabályoztatott:

1. § Aki búzát vagy rozst oly malomba visz őrlése végett, mely lisztet vagy egyéb őrleményt bérért vagy az őrlés végett behozott gabonaművek bizonyos hányadaért kizárólag az őrlőtől félnek házi szükségletére állít elő és lisztet vagy egyéb őrleményt eladásra vagy a behozott gabonaművel való kicserélés céljaira (c. uvarozásra) egyáltalában nem (röl (vámörölő malom) köteles az őrlésére vitt búzán vagy rozson felül egyid jüleg legalább ugyanannyi árpát vagy tengerit vagy e kétféle gabonaműt. együtt őrlés végett magával hozni.

Ehhez képest az előbbi bekezdésben említett vámörölő malom vállalatok ezenül a felektől búzát vagy rozst őrlésre csak úgy vállalhatnak el, ha a fél egyidejűleg az előbbi bekezdésnek megfelelő mennyiségű árpát vagy tengerit hoz magával.

2. § A vámörölő malomvállalat az ily módon őrltetésre hozott búzából és rozsból a fél részére ennek kívánságához képest a koron felül legfeljebb 15% finomabb buza vagy roz lisztet kivonhat; a többi buza és rozslisztet keverés nélkül, de csak az egyidejűleg őrlésre hozott árpából vagy tengeriből nyert liszttel együtt szorgáltatja át az őrlőtől félnek.

3. § A jelen rendelet rendelkezései megfelelően azokra az őrlésekre is irányadók, amelyeket akár a vámörölő malom vállalat tulajdonosa vagy birtokosa, akár bármely oly harmadik személy, akinek a tulajdonos vagy a birtokos a malmot őrlés végett átengedte saját házi szükségletének céljaira végez.

4. § Az őrlőtől fél, valamint a vámörölő malomvállalat tulajdonosa, vagy birtokosa, vagy használója, aki e rendelet rendelkezéseit megszegi, a hágiat követ el és az 1894. L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elárassal és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

5. § A miniszterelnöknek ezen rendelete 1915. január hó 28-án lépett életbe.

Arad, 1915. február 12.

A városi tanács.

Kalmár József

villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.

Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözködők figyelmébe:

villanyos világítási berendezéseket, villanyos csengő- és telefon berendezéseket a minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villanyos csillárokat, villanyos főzőedényeket, villanyos vasalókat, villanyos hajszűtő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villanyos cikkeket.

4483—1915. kh.

Hirdetmény.

Egy előfordult veszteségi eset következtében elrendelem, hogy Arad város területén levő összes kutyák f. évi febr. hó 12. től számított 40 napig állandóan kötve tartassanak, vagy pedig har-pás elent oltos szájkosárral ellátva pórázon vezettessenek.

Figyelmeztetem a közönséget, hogy miután az állategészségügyről szóló 1888. évi VII. t. végrehajtása tárgyában a nagyméltósági m. kir. földmívelési ministerium által 40 000 1888 sz. alatt kiadott rendelet 188. §-a szerint ezen rendelet érvényének tartama alatt mindazon kutyák, a melyek

szájkosár nélkül, vagy szájkosárral de póráz nélkül szabadon járnak, a pórázok által elfogatnak és elfogatásuk után azonnal ki fog-nak lirtatni.

A rendőrkapitányi hivatal mint I. fokú állategészségügyi hatóságtól.

Aradon, 1915. február hó 13-án.

Green Nándor,
főkapitány.

Waggongyár keresk.

irodája részére

kerestetik

fiatal ember,

esetleg nő,

aki a magyar és német nyelvben egyaránt jártas és gyakorlott gépiró.

Előnyben részesül, aki mindkét nyelven stenographál.

861

Jó anyák, gondos szülők

legjobban cselekednek, ha gyermekeiknek atlátszó, kellemes ízű, mindig friss:

Hajcs-féle

Csukamájolajat

adnak; a hűvösebb idő beálltával ennek használata igen fontos. Egy üveg utasítással ára 2 korona.

Legjobb fekete v. barna

Hajfestő

a „Melogen“. Ara 2 korona.

Sápkóros leányok, vérszegény asszonyok,

páratlan sikerrel használják a

Ferratol Vastáplikör.

171

E rendkívül kellemes édes ízű folyadék a legideálisabb erősítő szer; orvosilag ajánlva vérszegénység, sápadtság és általános gyengeség esetében. Ara 1/2 literes üvegnél utasítással 3 kor.

Szőrvesztő Depilator.

E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőreket aro, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A fenti szerek kap-hatók a készítőnél

Hajos Arpád gyógyszer-tároló

ARAD, Andrassy-tér 22. sz.

Alapítattott 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Apró hirdetések.

Miként lehet az apróhirdetést feladni?

1. A hirdető teljes címének feltüntetésével.
2. Jellege alatt.
3. Oly értelemben, hogy a hirdető címét csak a kiadóhivatalban lehet megtudni.
4. Legalkalmasabb — amennyiben akadályba nem ütközik — az első mód, mert a címnek a lapban való közlése mellett gyorsabban lehet az ügyet elintézni.
5. A cím utáni tudakozódás idővesztéssel jár.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

ALKALMAZÁST NYER.

Segédexpeditor
jó írással, felvétetik. Cím a kiadóhivatalban.

Szorgalmas,
szolid, ügyes, megbízható kisasszony, ki irodai teendőkben járatos, gépirást tud, jó írással bír, azonnali belépésre felvétetik. Ajánlkozhatni délelőtt 10—11 óra között, de után fél kettő és két óra között L. és Rudolfinál, Mikos Kelemen utca 2—4. 889

Egy fiatal
fűszerkereskedő segéd keresettik mielőbbi belépésre, aki vásárláshoz is ért, az előnyben részesül. Megkivántatik a magyar-, német- és román nyelvi ismerete. Ajánlatok László Armin céghez Vulkán (Hunyadmegye) köldendők. 882

Correpetitort
keresek gymnasiista mellé a délelőtti órákra. Ajánlatok „Correpetitor” címen a kiadóhivatalba intézendők.

Üzleti irodában
már alkalmazott gyorsíró és gépíró kisasszony helyé gyakoriattal, keresettik. — Késbéli ajánlatok „Gyorsíró” jellegre küldendők. 862

ALKALMAZÁST KERES.

Varrónő,
ki a női ruha szabásban és varrásban teljes jártassággal bír, ruhákhoz ajánlkozók. Vidékre is elmegy. Cím a kiadóhivatalban. 884

Egy vidéki,
fiatal, intelligens leány, bármilyen jobb üzletben a alkalmazást keres Cím a kiadóhivatalban. 886

Házvezetőnőnek
ajánlkozók középkorú, éves bizonyítványokkal rendelkező nő, ki jól főz és a baromfi tenyésztéshez is ért. Vidékre is elmegy. Cím a kiadóhivatalban. 883

Minden

házi munkában jár as, megbízható nő, ki jól főz, mos és vasal, magányos urhoz vagy kettőhöz a házhoz ajánlkozók. Cím a kiadóhivatalban 879

Főzőnő

jó bizonyítványokkal, jól főz és ajánlkozók. Cím a kiadóhivatalban. 890

KIADÓ LAKÁS.

Katona Iszt

háaspárnak alkalmas tutorozott szoba, előszobával kiadó. Dobó-u. Dengli-ház. 887

2 szobából

álló csejnos udvari lakás, a konyhában vízvezetékkel, május 1-re kiadó. Flórian-utca 6/b sz. 8-ik ajtó. 867

2 szobás

udvari lakások Andrássy-tér 8. sz. alatt azonnalra kiadók. Bővebbet a házmesternél.

Kiadó

Asszálós S. u. 2—3. sz. alatt 2 utcai, 1 udvari, hálófülke és fürdőszobából álló II. emeleti lakás a szükséges mellékhelyiségekkel, azonnalra, vagy 1915. május 1-re. Bővebbet a lap kiadóhivatalában.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Hátas ló,

volt tűzértiszt, 6 éves pej, eladó Cím a kiadóhivatalban. 886

Nemofűs

dunaványok, malna, ribizke, pász méte tövek és bokrok, díszes-jék és fák, rózsák, gyümölcsfák, utcai serfák és mindenféle falkolai termékek jutányos árban beszerezhetők: szatmari Szabó István falkolájából Pankota. Árjegyzék ingyen. 807

Háztartási

cikkek elküldetés miatt eladók. Weitzer-utca 8. II. em. 840

Hátas ló

pej herált, 7 éves, 165 cm magas, egészséges, edzett, belovagolt, megbízható, katonatiszt uraknak ajánlom. Megtekinthető Repeseg utca 10. szám alatt. Állomás Repeseg Arad megye. 888

Fürdőszoba

berendezés használt, jókarban lévő, megvételre keresettik. Ajánlatok a kiadóhivatalba.

Papírszalvita

1000 db 5 koronáért kapható Pichler Sándor papírkereskedésben, Szabadság-tér. 781

4454—1915.

Hirdetmény.

Közhírré tesszük, hogy az aradi cs. és kir. hadi- és szociális kerületi parancsnokság hivatalát f. évi február hó 22-én a várból József főherceg ut 10. sz. alá helyezte át. Arad, 1915. február hó 24.

A városi tanács.

Üzletátbelyezés

Ugy a helybeli, mint a vidéki összes vevőinket és a nagyközönséget értesítjük, hogy régi jóhírnévű saját készítményű kész női és gyermekruha üzletünket

A ad, Forray-utca
Gróf H. nyadi palotába
helyeztük át.

További szíves pártfogást kérünk. Teljes tisztelettel: 882

Grünberger L. és Társa

A
tavaszi és nyári
Gerő cipők

csoport árusítása megkezdődött.

Kérjük összes kirakatainkat megtekinteni. 841

Cipő Tőzsde
ARAD,
Apolló Műzi mellett.

Anyák
figyelmébe.
Legjobb norvég
csukamájolaj.
Egy üveg ára
K. 1.80
Kapható:
Wajdits György
„TURUL”
gyógyszertárában
Arad (Karolina-u. és Ferenc-tér sarok.)

4728—1915

Vásári hirdetés.

Közhírré tesszem, hogy Aradon a folyó évi tavaszi országos vásár március hó 19-ől bezárólag március hó 23-áig lesz megtartva; az állatvásár a „Birkás-dűlőben” lévő új vásártéren tartatik meg. Az országos állatvásárok március 19-é-20-án akként lesznek

megtartva, hogy a vásár első napján, vagyis március 19-én azaz pénteken a vásártérre kizárólag csak haskott kórmű állatok u. m. szarvasmarha, borjú, sertés, juh, barány; a vásár második napján vagyis 20-án azaz szombaton pedig kizárólag csak lovak hajthók fel, eladás céljából.

A lehajítás ugy 19-én, valamint 20-án reggel 5 órától van megengedve. A kirakóvásár március hó 19-ől március hó 23-ig tart.

Arad, 19.5. március hó 2.

Green Nándor
főkapitány.

FIGYELMEZTETÉS!

Az elkerített lóvásártérre is szabad szekerbe fogott lovakat bevinni, de csak akkor, ha a szekérbe fogott lovak is szabályszerű marhalevélekkel vannak ellátva.

Aki a szekérbe fogott lovakat nem szándékozik az elkerített állatvásárra bevinni, marhalevélek nélkül is bejöhet a külön kijelölt helyre.

Ajánlunk

ősmert, kiváló minőségű, magas hőfoku és tüztartó

légszesz-kokszt

az aradi légszeszgyár terméke darabos- és díó-osztályozásban tetszés szerinti mennyiségben házhoz szállítva

és teljes waggonrakományokban bármely vasut állomásra a legolcsóbb gyári áron

Kneffel Károly és Fia

szén- és koks-nagykereskedés Aradon. Városi és megyei telefon 139.

A drága tüzelő anyag mellett sokat megtakarítunk

ha a befűtésnél

olcsó
alágyujtásra
való papírt

használunk. Kb.
50 kilós bálákban
csomagolva kapható: bálanként
2 koronáért az

Aradi Közlöny
kiadóhivatalában.